ANT

Haftalık Dergi • 17 Aralık 1968 • Sayı: 103 • 125 Kuruş

Olağanüstü kongreden sonra TiP'i bekliyen ihtimaller

demokratik üniversite

KEMALİZM
NURCULUK
KAPİTALİZM
SOSYALİZM
TURANCILIK
SİYONİZM
FAŞİZM
KOMÜNİZM

HERŞEY TARTIŞILACAK

HAFTANIN NOTLARI

8 aralık

CIA'nın marifeti

■ **Yunan parlamentosunda 14 yıl milletvekilliği yapan ve *1967'deki askeri darbe sırasında* görevinden uzaklaştırılan Antonis Brillakis adlı Yunan politikacısı, bu askeri darbeyi hazırlayanın ve finanse edenin CIA olduğunu açıklamıştır. Brillakis, 500 kadar Yunanlıya hitap ederek CIA'nın Yunan siyasi hayatındaki sola doğru kaymadan endişe ederek askeri liderleri desteklediğini bildirmiş, CIA'nın rolünün son bir kaç ay içinde «herkesin bildiği bir sır» haline geldiğini söylemiştir. 15 aydan beri Yunanistan'daki yönetimi devirmek için yeraltı faaliyetlerine katıldığını açıklayan Brillakis'e göre, Amerika Orta Doğu'daki anlaşmazlığın şiddetlenmesi ihtimaline karşı stratejik değeri olan Yunanistan'ın Amerikan nüfuz bölgesi içinde kalmasını sağlamağa çalışmaktadır.**

AP'de kapanmayan defter!

Geçen hafta gazetecilerin kabinedeki istifalarla ilgili bir sorusuna cevap veren Başbakan Demirel «Şu kabine defterini de kapatın...» diyordu. Ama aslında defteri açık tutan kendisi idi. Çünkü Çalışma Bakanlığı'na henüz tayin yapılmamış ve bazı bakanların değişeceği yolundaki haberler durulmamıştı. Bir bakıma Mehmet Turgut Meselesi çözülmüş görünüyordu. Demirel'in Yeminliler'e yatması üzerine istifa tehdidi kullanan ümmetçi bakanlardan Mehmet Turgut, gönderdiği uzun istifa mektubunun gerekçesinde kongre öncesi ve sonrası olayların uzun hikâyesini anlattıktan sonra siyasi ahlâktan yoksun bazı davranışları teşhir ediyor, partinin 1969 seçimlerinde zayıflamasına sebep olanlardan ileride hesap sorulacağını belirtiyordu. Mektuba çok sinirlenen Demirel Turgut'un istifa gerekçesini değiştirtmek için ısrar etmiş ve bu ısrarı genel kurul toplantısı akşamına kadar sürmüştür. Nihayet Demirel'in yeni bir hükümet kurmaya niyetlendiğini sezen Ümmetçiler direnmenin fayda vermeyeceğini farkederek Demirel ile Turgut'u karşı karşıya getirerek barıştırmışlardır. Bundan sonra Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in istifası ve yerine Nahit Menteşe'nin getirilmesiyle kabine değişikliği dedikoduları kapatılmak istenmiştir. Ancak bu da defteri kapatmamış ve hafta onuna doğru İmar, İçişleri, Tarım, Turizm, Maliye ve Devlet bakanlıklarında değişiklik yapılacağı söylentileri çıkmıştır. Bilinen bir şey varsa, o da Demirel'in 1969 seçimlerine bu kabine ile girmek istemediğidir. Ancak AP içindeki çatışmalar ve çeşitli baskı grupları Demirel'i kabineyi dilediği gibi değiştirmekten alıkoymaktadır.

9 aralık

Sansürcülük

■ AP Senatörü Ziya Termen'in Senato'da bir konuşma *yaparak Başkent Tiyatrosu'*nun uzun süreden beri başarıyla temsil etmekte olduğu «Başbakan ve Uşağı» adlı piyesi ve oyuncularını suçlaması üzerine bir duyuru yayınlayan tiyatro yöneticileri Termen'e cevap vererek iktidarın çeşitli baskılarla tiyatroların çalışmalarını engellemekte olduğunu belirtmişler ve «Devletin kontrolundan uzak sözcüğü ile hortlatılmak istenen sansür ise, buna karşı anayasa teminatı vardır. Bunu önlemeye sayın senatör dahil, kimsenin gücü yoktur.» demiştir.

İftiranın cezası

■ **İzmir'de Sadık Arıkan adındaki toplumcunun fotoğrafını sürmanşette yayınlayıp «Kızıl Uşağı Sadık Arıkan» adlı resimaltı koydukları ve ayrıca Arıkan aleyhinde yalan haber verdikleri için Ege Telgraf Gazetesi Sabihi Suha Tükel ile yazı işleri müdürü Hamit Erengil İzmir Birinci Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından bin lira manevi tazminat ödemeye mahkûm edilmişlerdir.**

Koçtürk'e baskı

■ Milli Eğitim Bakanlığı'nın sürdürdüğü öğretmen kıyımı üniversiteye de sıçratılmıştır. TÖS Onur Kurulu Üyesi, TÖDMF İkinci Başkanı ve Ankara Tıp Fakültesi Biokimya Enstitüsü Beslenme Uzmanı Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk de kıyıma uğramıştır. Amerika'da profesörlük kariyerine yükselmesine rağmen Türkiye'de yeniden imtihana tabi tutulan ve doçentlik ünvanı kazandığı halde üniversiteye eylemli doçent olarak değil, uzman olarak kabul edilen Koçtürk'e yedi yıl beklemesine rağmen normal olarak beş yıl zarfında verilmesi gereken «profesörlük» ünvanı da verilmemiştir. Şimdiye kadar gıda emperyalizmine karşı büyük mücadeleler vermiş olan Koçtürk, Cumhurbaşkanı Sunay'ı ziyaret ederek üniversitenin de Milli Eğitim Bakanlığı'ndan farklı olmadığını bildirmiştir. TÖS de durumu protesto ederek Danıştay'da dâva açmağa karar vermiştir.

10 aralık

ANT'a yeni dâva

■ **ANT aleyhinde açılan dâvalara her gün bir yenisi eklenmektedir. Sorumlu Müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında, 6. Filo olayları sırasında dergimizde yayınlanan «Öğrenci Avı» başlıklı yazıdan dolayı «devlet kuvvetlerini tahkir ettiği» iddiasıyla T.C.K. 'nun 159. maddesine göre 3. Sorgu Hakimliği'nde dâva açılmıştır. Öte yandan, Cumhuriyet Gazetesi yazarı İlhan Selçuk iki fıkrasından dolayı 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmıştır. Devlet sırlarını açıklamak iddiasıyla yargılanan Selçuk'un avukatı, «İkili anlaşmalarla ilgili hususların açıklanmasını yasaklayan bir makamın bulunup bulunmadığının» Bakanlıktan sorulmasını istemiştir. Mahkeme bu talebi kabul etmiştir.**

Valiler toplantısı

■ 67 İl'in valilerinin katıldığı «Valiler Planlama Toplantısı» Büyük Tarabya Oteli'nde *büyük bir şatafat içinde* yapılmıştır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı devlet harcamalarında tasarrufu öngördüğü halde eşlerile İstanbul'a gelen valiler en lüks otellerden birinde ağırlanmışlardır. Valiler sefahat içinde «tasarruf» üzerine nutuk dinlerlerken eşleri de bir araya gelerek bol bol dedikodu yapmışlardır. Devletin lüks ve israfına güzel bir örnek olan bu toplantı bazı parlamenterler tarafından da tenkit konusu yapılmıştır. İçişleri Bakanı Sükan valilere «aşırı akımların önlenmesi» yolunda direktifler de vermiştir!

Bomba dâvası

■ **İzmir'deki Hisar Camii'ne saatli bomba koymak ve Amerikan Haberler Merkezi'ne molotof kokteyli atmaktan sanık olarak yakalanan dokuz kişinin yargılanmasına İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlanmıştır. Sanık Başdemir olayın faili olduğunu derhal kabul etmiş, fakat gizli bir örgüt kurma iddialarını yalanlamıştır. Diğer sanıklar ise olayan bir tertip olduğunu ve kendilerinin sabotajla ilgileri bulunmadığını söylemişlerdir. Neticede mahkeme sanıklardan üçünü serbest bırakmıştır.**

11 aralık

İnsan hakları

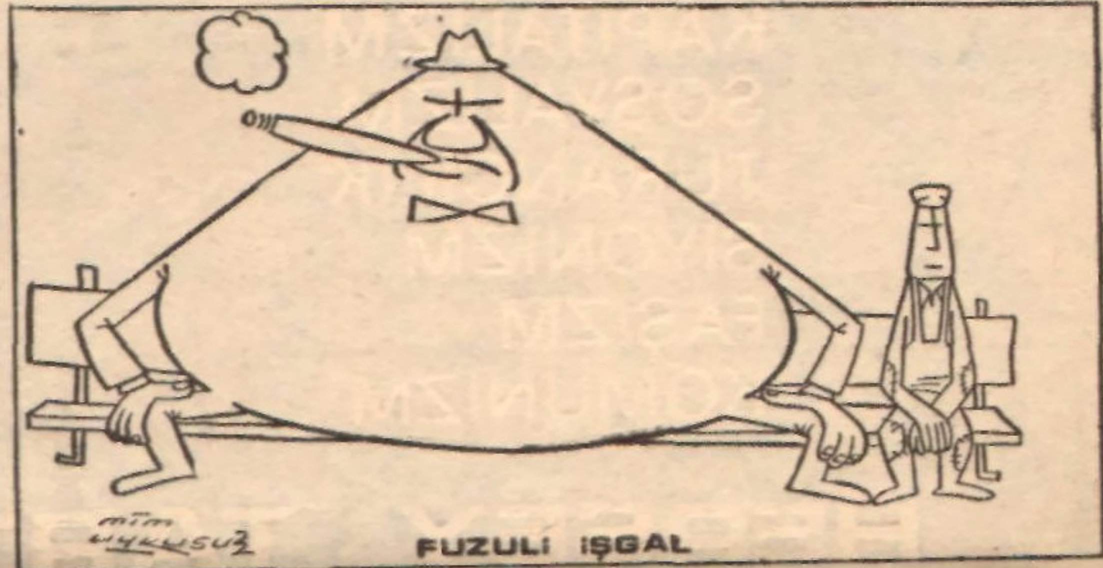
■ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin kabulünün 20. *yıldönümü dolayısıyla parla*mentoda tartışmalar ve yuhamalar olmuştur. Demirel Meclis'te Türkiye'nin insan hakları konusunda en ileri demokrasiler seviyesinde bulunduğunu ileri sürmüş, Demirel'e cevap veren TİP Genel Başkanı Aybar ise «AP İktidarının devrimci öğretmenlere ve öğrencilere karşı izlediği politika partizanlığın ve anayasa teminatı altında bulunan hak ve hürriyetlere saygısızlığın örnekleri ile doludur. Türkiye'de hâlâ fikir suçu vardır. Şadi Alkılıç'ın yeniden cezaevine sokulması, akla ve insafa sığar bir iş değildir» demiştir.

Bütçe açığı

■ **1969 mali yılı bütçesinin görüşülmesine Meclis Bütçe ve Plan Karma Komisyonu'nda başlanmıştır. Bütçenin tümü üzerinde mecliste üç gün görüşme yapıldıktan sonra bütçe 22 Ocak günü Senato'ya sevkedilecektir. 1968 mali yılı bütçesine ait açığın 4 milyar 737 milyon lira olduğu anlaşılmıştır. 1969 yılı bütçe gelirlerinin ise, yoksul halkın sırtına yeni vergiler yüklenmezse 19 milyar 733 milyon lira olarak gerçekleşebileceği, buna karşılık harcamaların 28 milyon lira olacağı maliyeciler tarafından tesbit edilmiştir. Bu rakamlar da, iktidarın vergilere zam yaparak istihlâk maddelerinin fiatlarını yükselteceğini ve bütçe açığının bütün yükünü dar gelirli yoksul vatandaşların sırtına yükleyeceğini göstermektedir.**

Protesto ettiler

■ Ankara'da başlayan Üçüncü Sosyal Hizmetler Konferansı'nın açılış töreninde Sosyal Hizmetler Akademisi öğrencileri Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan konuşurken protesto gösterilerinde bulunmuşlardır. Sunay'ın da hazır bulunduğu toplantıda ellerinde «Söz değil iş istiyoruz», «İhtiyaca uygun eğitim», «Film değil ilim» yazılı pankartlar taşıyarak protestoda bulunan öğrenciler, «Sosyal Hizmetler Kanunu»nun bir an önce çıkartılmasını istemişlerdir.

12 *aralık*

Bir bakan ki...

■ **Orman içi köylerinin durumu ile ilgili meclis araştırması sırasında Mustafa Ok Efes Oteli'nde kalan bir köpeğin yediği yemeği Türk köylüsünün yiyemediğini söyleyince Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, Türk siyaset tarihine geçecek şu cevabı vermiştir: *«Arpa ekmeği bulamadığım günler oldu amma, ben köpekle yatmadım.»***

Amerikan tahriki

■ Karadeniz'e Montrö Antlaşmasına aykırı olarak savaş gemileri çıkartıp Ortadoğu'da gerginlik yaratan Birleşik Amerika bu defa da Orta Avrupa'yı karıştırmak üzere O*cak ayı sonunda Çek sınırı*na kuş uçuşu 30 Kilometre mesafede manevralar düzenlemiştir. Avrupa'daki Amerikan Kuvvetleri Genel Karargâhı'nın açıkladığına göre bu kış manevralarına 12.000 piyade ile 3.500 havacı katılacaktır.

Hâlâ hapisteler

■ **Amerika'nın CIA uzmanı büyükelçisi Kommer'i hava alanında protesto ettikleri için tutuklanan devrimci gençlerden Toygun Eraslan, Deniz Gezmiş, Mustafa Zülkadiroğlu, Mustafa Gürkan ve Rahmi Aydın, avukatları*nın çeşitli itirazlarına* rağmen hâlâ hapiste tutulmaktadırlar. Tahliye isteklerini red sebepleri de avukatların ısrarına rağmen bir türlü öğrenilememektedir. Beş gencin yargıç huzuruna çıkarılması için teşebbüsler olumlu sonuç vermiş ve 17 aralık günü duruşmalarına başlanacağı öğrenilmiştir.**

13 *aralık*

Sol'un zaferi

■ İstanbul Üniversitesi'nde öğrenciler arasında yapılan çeşitli seçimleri yine sosyalist gençler kazanmışlardır. Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti seçimine «Devrimciler» listesiyle katılan sosyalistler 220 oy almış, buna karşılık Ortanın Solu grubu *ancak 143. oy alabilmiştir.* Cemiyet başkanlığına FKF Üyesi Temel N. Yılmaz seçilmiştir. Site ve Kadırga öğrenci yurtlarında öğrenci temsilciliklerine de sosyalistler seçilmişlerdir. İktisat Fakültesi'nde yapılan öğrenci temsilciliği seçimini FKF üyesi Sıtkı Coşkun ile Mehmet Keskin kazanmıştır. Eskişehir'de de Sinema Derneği seçimlerini toplumcu gençler almış, dernek başkanlığına Hakan Aslar, *ikinci başkanlığa* Mahmut Yoğurtçuoğlu, genel sekreterliğe Ali Nejat Apaydın, muhasipliğe de Tevfik Dağlı seçilmişlerdir.

N. Hikmet toplatıldı

■ **Nâzım Hikmet'in Dost Yayınları tarafından yayınlanmağa başlanan «Bütün Eserleri» dizisinin birinci kitabı, «ko*münizm propagandası*» ve «komünizme övgü» ihtiva ettiği gerekçesiyle, mahkeme kararıyla toplatılmış, Dost Yayınları sorumlusu hikâyeci Nezihe Meriç tutuklanmıştır.**

TÜM çıktı

■ Arkadaşımız Mustafa Ekmekçi, Ankara'da TÜM adında toplumcu bir haftalık gazete yayınlamağa başlamıştır. Toplumcu mücadeleye büyük katkıda bulunacağına inandığımız TÜM'e başarılar dileriz.

14 *aralık*

Jandarma zulmü

■ **Başköy'de jandarmanın halka yaptığı zulmü protesto etmek üzere köylüler Kaman'da bir protesto yürüyüşü yapmışlardır. Ellerinde jandarma zulmünü yeren çeşitli dövizler olduğu halde kar altında yürüyen yüzlerce köylünün bu hareketinin nedeni, bir ay önce jandarmaların Başköy'e yedi defa baskın yaparak silah arama bahanesi altında köylüye ortaçağ usulleriyle işkence *etmesidir. Köylülerin* ellerindeki protesto dövizlerinde şu yazılar dikkati çekmiştir : «Adalet isteriz», «Atam, hani köylü memleketin efendisi idi?», «Jandarma sopası bitsin artık», «Başköy'lüler evlerinde yatamaz oldu!»**

Alkılıç'a baskı

■ *Halen Üsküdar Toptaşı Ce*zaevinde bulunan sosyalizm mücahidi Şadi Alkılıç'ın Orta Anadolu'daki bir cezaevine nakli için Adalet Bakanlığınca birtakım hazırlıklar yapıldığı öğrenilmiştir. Sosyalizm uğruna harcadığı sağlığının İstanbul ikliminden ve tam teçhizatlı İstanbul hastahanelerinden ayrılmasına müsait *olmadığı, eşi Hikmet Alkılıç'*ın Adalet Bakanlığına gönderilmek üzere Üsküdar Savcılığına verdiği dilekçede belirtilmektedir. Bu dilekçede Alkılıç'ın beş ayrı sürekli hastalığı olduğu ve bunların zaman zaman şiddetlendiği bildirilmektedir. Öteyandan Adalet Bakanlığının telkini ve Üsküdar Savcısının etkisi ile, Alkılıç'a *telgraflarının za*manında verilmemesi v.b. gibi birtakım baskılar yapılmaktadır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Dar boğaza doğru...

SOSYALİST cephedeki son çalkantıların çıkarcı çevrelerde büyük bir sevinçle karşılandığı ve bu çatışmaların Türkiye'de kuvvetli bir sol alternatifi ortadan kaldıracağı umudunun adamakıllı güçlendiği sağcı politika esnafının demeçlerinden ve kapıkulu kalem erbabının yazılarından anlaşılmaktadır. Olayları yüzeydeki görüntüleriyle değerlendirmek alışkanlığından kurtulamayanların böyle bir sevince ve umuda kapılmalarına şaşmamak lâzımdır. Ne var ki, sol hareketin şu veya bu şekilde zaafa uğramış olması, o hareketin meydana çıkmasına sebep olan temel sorunları ortadan kaldıramamaktadır. Aksine, emperyalist âlemin kapitalizmle şartlandırdığı geri bıraktırılmış bir ülke olan Türkiye'de çelişkiler gün geçtikçe şiddetlenmekte, bozuk düzen her gün biraz daha çıkmaza sürüklenmektedir. Bu çelişkiler ve çıkmazlar, değil sosyalistler, egemen sınıfların hizmetindeki *basın tarafından dahi açıkça ortaya konulmakta, eleştiri* konusu yapılmaktadır. Nitekim, 1969 Bütçe müzakerelerinin başlaması dolayısıyla bizzat Maliye Bakanı'nın yaptığı konuşmada kapitalizmle şartlandırılmış Türkiye ekonomisinin iflası matematik gerçekler halinde açıklanmıştır. 1968'den 1969'a geçerken Türkiye kelimenin tam anlamıyla bir dar boğaza sürüklenmiş, Türk halkı için her *bakımdan sıkıntı ve ıstırap dolu bir dönem açılmıştır.*

1*968 Bütçesi'ndeki açık görünürde 900 milyon li*ra olmasına rağmen gerçekte 2 milyar liraya ulaşmıştır. Bunda kamu gelirlerinin tahmin edildiği ölçüde gerçekleşememesi, dış ödemeler dengesindeki aleyhte farkın gün geçtikçe artması büyük rol oynamıştır. Vergi iadelerine rağmen, ihracat bir türlü geliştirilememiş, aksine bir yıl öncekinden de geride kalmıştır. Özel sek*tör eliyle kalkınma yapacağını iddia eden iktidarın mil*letin parasından keserek işadamlarına peşkeş çektiği 700 Milyon Liralık özel fon da hiçbir işe yaramamış, özel teşebbüs sahipleri finansman kaynaklarını sanayide kullanmak yerine inşaat sektörüne yatırmışlardır. Üstelik ihracat artırılamazken ithalat talepleri astronomik seviyelere yükselmiştir. Paranın iç ve dış değeri arasındaki farklar da, bu olumsuz gelişmeyi kamçılamış, esasen fiilî bir devalüasyona maruz kalan Türk Lirası bir yıl içinde dış piyasalardaki değerini yüzde 15-20 oranında kaybetmiştir. Yapılan tahminlere göre bu çöküş 1969 yılında da durdurulamayacak ve bütçe açığı 4 Milyar Lira'yı aşacaktır. Maliye Bakanı Cihad Bilgehan, bu vahim gidiş karşısında yine bir takım palyatif tedbirlerden söz etmektedir. Ne var ki, palyatif tedbirler temel sorunlara hiçbir köklü çözüm getirememektedir.

ÖNÜMÜZDEKİ dönemde de bu bozuk düzenin bütün yükü dönüp dolaşıp yine dar gelirli emekçi halk kitlelerinin sırtına binecektir. Daha şimdiden tuz ve şeker hariç bütün tekel maddelerine zam yapılacağı söylentileri çıkmıştır. İthalattan alınan damga resmine ve akaryakıt istihsal vergisine yapılacak zamlar da sonuçta zincirleme bir intikalle dar gelirli vatandaşın bütçesini zorlayacaktır. Emekçi kitleler biraz daha ezilecektir. Bu durum, egemen sınıflar ile emekçi kitleler arasın*daki uçurumu daha da derinleştirecek, çelişi daha keskin*leşecektir. Kaldı ki egemen sınıfların kendi aralarındaki çelişkiler de aynı oranda büyümektedir. Başlıbaşına bir sınıf haline gelmiş bulunan bürokrasi ile ittifak halindeki çıkar grupları, son AP Büyük Kongresi'nde, bürokrasiye karşı olan gruplarla açıkça çatışmıştır. Kongreden sonra bürokrasinin Senato'daki temsilcilerinin dokunul*mazlığının kaldırılması da bu çatışmayı şiddetlendirmiş*tir. Gittikçe şiddetlenen ekonomik bunalımın da etkisiyle bu çatışmaların belki de Türkiye'yi adamakıllı karanlığa sürükleyebilecek tezahürler göstermesi mümkündür. Bu hazin tablo içerisinde tek umut, yine emekçi sınıflar ve onlarla ittifak halindeki devrimci gençlik ve toplumcu aydınlardır. Sosyalizmden yana bir tarihi gelişme için*de egemen sınıfların bir çıkaryol bulması mümkün değil*dir ama, sosyalist cephe kendi çelişkilerini ergeç bir sentezle sonuçlandıracak ve Türkiye'yi bu çıkmazlardan kurtaracaktır.

KONGRE SONRASI TİP'i BEKLEYEN İHTİMALLER...

MEHMET ALİ AYBAR VE ÇETİN ALTAN
— Üç yıllık parlamenter mücadelenin ortak sorumluluğu —

OLAĞANÜSTÜ kongrenin toplanmasına on gün kala bütün Türkiye İşçi Partisi kademelerinde, partiyi çıkmazdan kurtarmak için hummalı bir faaliyet gösterilmekte, çıkaryol aranmaktadır.

TİP Olağanüstü Büyük Kongresi'nin *28-29 Aralık 1968* cumartesi ve pazar günleri Ankara'da toplanması, önceki pazar günü toplanan Genel Yönetim Kurulu'nda kararlaştırılmıştır.

Bilindiği gibi Aybar ekibine muhalefet eden Aren ve arkadaşları kongreyi olağanüstü toplamak için imza toplarlarken Merkez Yürütme Kurulu âni bir toplantı yaparak kendiliğinden kongre isteminde bulunmaya karar vermiş ve teklifini Genel Yönetim Kurulu'na götürmüştür.

Böylece Genel Yönetim Kurulu, iki ayrı olağanüstü kongre önerisiyle karşı karşıya kalmıştır. Muhalefet hareketinin lideri ve Genel Yönetim Kurulu'ndaki temsilcisi Prof. Sadun Aren kongre toplanmasını isteyen 80 imzalı bir önergeyi başkanlığa vermiştir. Ancak Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu'nun önerisini birinci planda ele alarak **«Bu teklif üzerine 3. Büyük Kongre'de alınan kararlar ve seçim sonuçlarına karşı çıkılarak parti içinde yaratılmak istenen huzursuzluğun kesin çözüme ulaştırılmasının olağanüstü kongreye gidilmesi ile mümkün olacağı»** gerekçesiyle olağanüstü kongre toplamayı kararlaştırmıştır.

Olağanüstü kongrenin toplanması kesinleştikten sonra, kongre gündeminin saptanması problemi ortaya çıkmıştır. Kongrede genel yönetim kurulu seçimlerinin yenilenmesi konusunda bir anlaşmazlık olmamış ve bu husus gündem maddesi olarak kabul edilmiştir. Ancak, gerek Aren hareketinin, gerekse parti tabanının tüzükte yapmak istedikleri değişikliklerin olağanüstü kongre gündemine alınması konusunda görüş ayrılıkları belirmiştir.

Genel Yönetim Kurulu üyelerinden Murat Sarıca, Şükran Kurdakul, Can Yücel, Naci Eren, Orhan Çubukçu, Dr. Naci Kutlay, İlyas Yılmaz ve Cenan Bıçakçı başkanlığa bir önerge vererek tüzüğün bazı maddelerinin değiştirilmesine dair önergelerin de kongre gündemine alınmasını istemişlerdir.

Bu önergeyi görüşmek üzere Genel Yönetim Kurulu derhal bir komisyon teşkil etmiştir. Murat Sarıca, Tarık Ziya Ekinci, Kemal Burkay ve Kemal Sülker'den kurulu komisyon yaptığı çalışma sonunda tüzük tadil tekliflerini dört madde halinde tesbit etmiştir.

İlk değişiklik teklifi, tüzüğün 15. maddesinin **«Merkez Yürütme Kurulu'nun Genel Yönetim Kurulu tarafından salt çoğunlukla düşürülebilmesini»** öngörüyordu. Zira, maddenin yürürlükteki metni, Merkez Yürütme Kurulu'nun Genel Yönetim Kurulu *tarafından ancak üçte iki* çoğunlukla düşürülebilmesini âmir bulunmaktadır. Oysa, Merkez Y. Kurulu'nun üye sayısı 13 olup esasen 41 kişilik Merkez Yürütme Kurulu'nun üçte birini meydana getirmektedir. Herhangi bir güven oylamasında sadece bir kişinin lehte oy kullanması, 27 güvensizlik oyu verilse dahi, Merkez Yürütme Kurulu'nun düşürülmesini önlemekte, çoğunluğun itimad etmediği bir kurul, sırf biçimsel nedenlerle başta kalabilmektedir.

Bu değişiklik teklifi, pek karşı çıkan olmadığı için olağanüstü kongre gündemine dahil edilmiştir.

Ancak diğer değişiklik önerilerinin Genel Yönetim Kurulu'ndan geçmesi mümkün olamamıştır.

1. Genel Başkanın parti adına yeni bir görüş açıklamadan önce mutlaka Merkez Yürütme Kurulu'nun onayını alması,

2. Bilim Kurulu'nun doğrudan doğruya Genel Başkanın takdiriyle değil Merkez Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulunun da onayı ile tesbit edilmesi, gerektiğinde bu kurulların da Bilim Kurulu'na görev verebilmesi,

3. *Genel Yönetim Kurulu üyelikleri için* tavsiye listesinin Merkez Yürütme Kurulu'nca değil, aynızamanda Genel Yönetim Kurulu'nca tesbit edilmesi için komisyondan getirilen üç teklif de uzun tartışmalardan sonra reddedilmiştir. Tavsiye listesinin tesbit şekline dair değişiklik önergesi, bir oy farkı yüzünden Genel Yönetim Kurulu'ndan geçememiştir.

Bu arada, Genel Yönetim Kurulu seçimlerinin üç tur yerine tek turda yapılması için yapılan teklif de kabul ettirilmemiştir.

Genel Yönetim Kurulu'nun aldığı karara göre, olağanüstü Kongre gündeminde iki madde yer alacaktır:

1. Tüzüğün 15. maddesinin Merkez Yürütme Kurulu'nun Genel Yönetim Kurulu'nca salt çoğunlukla düşürülebilecek şekilde değiştirilmesi,

2. Genel Yönetim Kurulu seçimlerinin yenilenmesi...

Genel Yönetim Kurulu'nun bu kararına rağmen, partinin tabanında tüzüğün değiştirilmesi yolundaki eğilim gün geçtikçe kuvvetlenmektedir.

Özellikle geçen hafta yayınladığımız **«TİP Üyelerine Çağrı»**da yer alan partinin temel sorunlarının çözülmesi ve kısır kişisel çekişmelerin üstüne çıkılarak sosyalist harekete sağlam bir çıkaryol bulunması, çağrıda yer alan görüşlerin gerçekleştirilmesi için tüzükte geniş çapta değişiklik yapılması zorunlu görülmektedir.

Olağanüstü kongre gündemi tesbit edildiğine göre bu değişikliklerin yapılması mümkün olabilecek midir? Genel Yönetim Kurulu toplantısında da açıkça görülmüştür ki, Aybar ve arkadaşları, özellikle genel başkanın yetkilerinin kısılması yolundaki tüzük değişikliklerine şiddetle karşıdırlar. Bu itibarla, 15. maddenin dışında hiçbir tüzük maddesinin değiştirilmesine «evet» demeyeceklerdir.

Şu halde, büyük kongreyi meydana getiren parti tabanı temsilcilerinin evvelce de belirttiğimiz gibi olağanüstü kongreye sahip çıkarak partiyi kısır kişisel çekişmelerden kurtarması ve tek çıkaryol olan tüzük değişikliklerini gerçekleştirmesi gerekecektir. Genel Yönetim Kurulu'nda 15'e yakın yöneticinin de, Aybar'ın muhalefetine rağmen, tüzük değişikliğini istemiş olmaları, bu isteğin oldukça güçlü olduğunu göstermektedir.

Ne var ki, Aybar'ın çevresi olağanüstü kongrede, gündemde tesbit edilmiş olanların dışında herhangi bir değişiklik yapılamayacağını ileri sürmekte, **«olağanüstü nitelik taşıması nedeniyle kongrenin genel yönetim kurulunca tesbit edilmiş gündemle bağlı olduğunu ve kongrenin ancak 15. maddenin değiştirilmesini görüşebileceğini»** söylemektedirler.

Cemiyetler Kanunu'nun 21. maddesinde ve Siyasi Partiler Kanunu'nun 10. maddesinde kongre gündemlerinin nasıl tesbit edileceği açıkça belirtilmiştir. Bu maddelere göre ister normal olsun, ister olağanüstü olsun, kongrelerde mevcut üyelerin en az yirmide birinin teklifiyle gündemin değiştirilmesi ve istenen maddelerin gündeme eklenmesi mümkündür. TİP Tüzüğü'nde de buna aykırı herhangi bir hüküm yoktur.

Ancak genel merkez temsilcileri, bu görüşe, **«olağanüstü kongrelerin ancak Genel Yönetim Kurulu'nca tesbit edilmiş gündem maddelerini görüşebileceği»** şeklinde bir Danıştay kararından söz ederek karşı çıkmaktadırlar.

ÇAĞRI

GEÇEN sayımızda yayınlanan Türkiye İşçi Partisi Üyelerine ÇAĞRI bütün TİP teşkilatında büyük ilgi görmüş ve partililer arasında tartışılan tek konu haline gelmiştir. Kademeler yönetim kadrolarında ÇAĞRI'ya katılmak ve katkıda bulunmak için çalışmalar ve görüşmeler devam etmektedir. Geçen hafta ÇAĞRI'ya katılıp da isimleri dergimize ulaştırılan partililerin isimleri aşağıdadır:

BANDIRMA İLÇESİ: Mehmet Dinçel (İlçe Sekreteri).

BEYOĞLU İLÇESİ: Kadir Yılmazalp, Perviz Ümit, Selçuk Toğul, Ahmet Sözer, Ali Polat **(Bu beş üye profesyonel sendikacıların işçi kesiminden seçilmemesini istemektedirler.)**, Hasan Durgeç, Can Aksın (İlçe Denetçisi), Nevhiz Aksın, Sesin Akay.

ÇANKAYA İLÇESİ: Kâzım Yıldız.

EMİNÖNÜ İLÇESİ: Şeref Yıldız (İlçe Yön.K.Ü.), Attila Atalay, Kemal Baysal, Fuat Keleş.

FATİH İLÇESİ: Ergun Özçağlayan (İlçe Yön.K.Ü.).

KADIKÖY: Murat Sarıca (Genel Yönetim Kurulu Üyesi ve Büyük Kongre Delegesi), Ali Raif Kurel, Savaşkan Oral **(Bu iki üye sendikacılarla ilgili görüşlerin bir kısmında farklı düşündüklerini bildirmişlerdir.)** Osman Kural, Işıl Gürsoy, Ayşe Vermezoğlu, Ferit Erkmen, Davut Aktaş, Aysel Sanaga, Sami Özvatan, İbrahim Dağaşan, Gündüz Ölçer.

KIRIKKALE İLÇESİ : Osman Yaman (İlçe Başkanı), Mehmet Öztürk.

MANİSA: Celal Kınacı (İl Yön.K.Ü.), H. Hüseyin Bal, Attila Yamaç,

ÖDEMİŞ: Fehmi Yıldırımoğlu (İlçe Yön.K.Ü.), Fehmi Uygun (İlçe Yön. K.Ü.), Muzaffer Topçu (İlçe Yön. K.Ü.), Fevzi Okbaş (İlçe Yön.K.Ü.), Hilmi Soyer (İlçe Yön.K.Ü.), Abdurrahman Irmak (İlçe Denetleme K.Ü.), Etem Altınbaşak (İlçe Denetleme K.Ü.).

SARIYER İLÇESİ: Alpaslan Başar (İlçe Yön.K.Ü.), İmam Öztorun (İlçe Yön.K.Ü.), Çetin Gök, Bektaş İçen, Zeki Gühertaş, Vecdi Saruhan, Selahattin Uzunçivi.

ŞİŞLİ İLÇESİ: Şişli İlçe Yönetim Kurulu da, çağrı paralelinde ayrı bir bildiri yayınlayarak büyük kongre delegelerine partinin kişisel çekişmelerden kurtarılması ve temel sorunlara öncelik verilmesi için uyarmada bulunmuştur. Şişli İlçesi'nin bütün üyeleri adına yayınlandığı açıklanan bildiride, **«Tüm bu sorunları bilmek, sizleri bu olağanüstü kongrede olağanüstü sorumluluklar karşısında bırakmaktadır. Üzülerek söylüyoruz ki, bugün için tabandan yetişmiş, sosyalist bilince ve eyleme vakıf bir kadro yetersizliği dolayısıyla yine bu çıkmaza çift taraflı sebep olmuş kişileri seçmek zorundayız. Ama unutulmamalıdır ki, parti üst kademelerinde oluşan bu hareket, tabanda büyük bir bilinçlenme ve dinamizm yaratmıştır. Bunun doğal sonucu olarak mutlaka ama mutlaka post kavgasına düşmeyecek, emekçi sınıftan kopmayacak bir kadro en kısa bir sürede fışkıracaktır. Buna inanıyoruz ve hep birden bunun için çalışıyoruz. Sloganımız: EMEKÇİLER BİLİNÇLENEREK SÜRATLE TEŞKİLAT KADEMELERİNE YÜRÜYÜNÜZ. BU DAVA HERKESTEN ÖNCE SENİN DAVANDIR. KENDİNİ BİL VE KENDİNDEN OL.»**

ZEYTİNBURNU İLÇESİ : Nurettin Eren (İlçe Yön.K.Ü.), Seyit Büyükkeleş, Hüseyin Karasu, İsmet Hancıoğlu.

MECLİS'TE TİP GRUBU
— Kongreden sonra isim mi değiştirecek? —

Şüphesiz bu usul anlaşmazlığı, olağanüstü kongre toplandığı zaman görüşülerek kanunlara ve mevzuata uygun şekilde karara bağlanacaktır. Eğer bağlayıcı bir hüküm olduğu ispatlanamazsa, Türkiye'nin dört bir yanından gelen ve partiyi çıkmazdan kurtarmak isteyen delegeler, tüzüğün son bunalıma sebep olan maddelerini değiştirerek yeni seçecekleri yöneticileri, kim olursa olsun, bu değişikliklerle bağlayacaklardır. Partinin çıkmazdan kurtuluşu için tek umut da budur.

Öte yandan, partinin aradan bir ay geçmeden yeni bir kongreye gitmesi mali bakımdan büyük problem yaratmıştır. Bilindiği gibi partinin başlıca gelir kaynakları, illerin topladıkları üye aidatlarından genel merkeze gönderdikleri paylarla partili parlamento üyelerinin her üç ayda bir parti merkezine verdikleri 2.500'er liralık ödentilerdir.

3. Büyük Kongre'nin toplanması 30 Bin Lira'dan fazla bir harcamaya sebep olduğu için halen partinin kasasında para kalmamıştır. Üstelik, Aybar'a muhalefet eden parlamento üyelerinden dokuzu, Akşam Gazetesi'nin açıkladığına göre, taahhüt ettikleri 2.500'er liraları bu defa vermemişler, genel merkezin bu paraları kendi aleyhlerine kullandığı gerekçesiyle bloke etmişlerdir. Yine Akşam Gazetesi'nin bildirdiğine göre, dokuz parlamenterin bu davranışı, olağanüstü kongrede anlaşmazlık giderilemediği takdirde, kurulacak yeni sosyalist partinin ilk finansman kaynağı olacaktır. Sadece İzmir M. Vekili ve Millet Meclisi Grubu Sekreteri Cemal Hakkı Selek, ne Aybar'cı ne de Aren'ci olduğunu söylemiş, «Ben ortadayım. Partinin bölünmesine de kesinlikle karşıyım» demiştir.

Parlamenterler ödentilerini vermeseler de, genel merkez, harçla borçla ucuz fiyata bir düğün salonu kiralayıp iki günlük olağanüstü kongreyi toplamak zorundadır. Maddi imkânsızlıklar dolayısıyla küçük bir salonda yapılacak kongreye çok sayıda dinleyici katılması da mümkün olamayacaktır.

İki günlük kongrede, tüzük değişiklikleri gerçekleşsin yada gerçekleşmesin, genel yönetim kurulu seçimleri yenilenecektir ve herhalde Aybar'cılar da, Aren'ciler de seçime iki ayrı liste ile katılacaklardır. Listelerin seçim şansı üzerinde bugünden bir şey söylemek mümkün değildir.

Aybar'cılar, seçimi kaybedecek olurlarsa partide kalıp çalışmaya devam edeceklerini ve somut meseleler üzerindeki muhalefetlerini kademelerde sürdüreceklerini söylemektedirler. Nitekim Aybar da, Genel Yönetim Kurulu'nda, Aren ve arkadaşlarıyla kişisel ilişkilerinin koptuğunu, ancak seçimi onlar kazandığı takdirde parti içinde kalıp verilen görevleri yapacağını bildirmiştir.

Buna karşılık, seçimi kaybettikleri takdirde Aren'cilerin ne yapacakları konusunda tam bir aydınlık mevcut değildir.

Gerek Çetin Altan'ın Akşamda yazdığı fıkralardan ve gerekse diğer gazetelerde yayınlanıp Aren'ciler tarafından tekzip edilmeyen haberlere göre, genel merkeze muhalif parlamenterler seçimi kaybettikleri ve yönetimi ele geçiremedikleri takdirde partiden çekileceklerdir. Aren'e yakın çevreler, seçimi kaybettikleri takdirde, zafer kazanan bir Aybar'ın kendilerini nasıl olsa partiden ihraç ettireceğini ileri sürmektedirler.

Burada önemli nokta, böyle bir ayrılma yada tasfiyenin zamanıdır. İlk defa Çetin Altan Akşam'daki fıkrasında bu noktaya dikkati çekmiştir.

Seçim Kanunu'na göre, genel seçimlere, seçimin başlangıç tarihine kadar parlamentoda grubu bulunmayan yada en az 15 ilde bütün ilçeleriyle teşkilatını tamamlamamış olan siyasi partiler katılamamaktadır. 1969da yapılacak olan milletvekili seçimlerinin başlangıç tarihi 3 Şubat 1969'dur. Yine Çetin Altan'ın açıkladığına göre, TİP'in halen 15 ilde bütün ilçeleri tamamlanmış teşkilatı yoktur. Şu halde TİP'in milletvekili seçimine katılabilmesi için 3 Şubat'a kadar Millet Meclisi'nde Grubunu muhafaza etmesi şarttır. Öyleyse bu tarihe kadar Aybar'a karşı çıkan milletvekillerinin tasfiyesi asla söz konusu olamaz. Bununla beraber, Aybar'ın çevresi, 3 Şubat'a kadar partinin 15 ilde bütün ilçe teşkilatını tamamlayabileceklerini söylemektedirler. Ancak, teşkilat tamamlansa bile, olağanüstü kongreden sonra parti tüzüğüne aykırı bir davranışları olmadıkça Aren ve arkadaşlarının partiden ihracını hiçbir şekilde düşünmediklerini de sözlerine eklemektedirler.

Buna karşılık Aren ve arkadaşlarının, bütün bu şifahi beyanlara rağmen kuşku içinde bulundukları, Aybar'ın kendilerini ergeç tasfiye etmek isteyeceğine inandıkları anlaşılmaktadır. Bu bakımdan, muhalif parlamenterlerin, partiden ihraç edilmeyi beklemeden kendileri ayrılıp yeni bir hareket organize etmeleri ihtimali de mevcuttur. Böyle bir hareketin, eğer Çetin Altan'ın ihsas ettiği gibi, yeni bir siyasi parti kurmak amacı varsa, partiden 3 Şubat'tan önce kopmaları ve 1969 seçimlerine girebilmek için yeni bir grup teşkil etmeleri gerekecektir. Ancak bunun için de başka partilerden yada bağımsızlardan en az üç milletvekili transfer edilmesi lâzımdır. Zira, Aybar'a karşı çıkan milletvekillerinin sayısı 8'dir ve bunlardan biri de, ne Aybar'cı ne de Aren'ci olduğunu açıklamıştır. Bu durumda 10 kişilik grubun tamamlanması, ancak üç milletvekilinin transferi şartına bağlıdır.

Ancak bu şart gerçekleştikten sonradır ki, Aren'ciler ikinci bir sosyalist parti olarak seçimlere katılacaklardır. O takdirde, Türkiye sosyalistleri 1969 seçimlerinde iki partiden birine oy vermek zorunda kalacak, sol oylar ikiye bölünecektir. Milli bakiye sistemi kalktıktan sonra tek sosyalist partinin dahi bir çok illerde barajı aşması ve parlamentoda grup kurması ihtimali çok zayıflamışken, bir de sol oyların ikiye bölünmesi önümüzdeki seçimlerde sosyalist hareket için büyük çöküntüye sebep olacak, sosyalistler parlamentoda grup olarak seslerini duyuramayacaklardır.

Bu katı gerçekler ortada olduğuna göre, olağanüstü büyük kongreye giden TİP'in yöneticileri, parlamenterleri ve tabanın temsilcileri bütün ihtimaller üzerinde uzun uzun düşünmek ve sosyalist hareketin ağır sorumluluğunu omuzlarında adamakıllı hissetmek zorundadırlar.

Tabanın çağrısı, bu olumsuz ihtimallerin ortadan kalkmasına ve partinin çıkmazdan kurtulmasına imkân hazırlamıştır. Bu çağrıya kulak vererek partinin temel sorunlarına eğilmek ve kişisel nedenlerle sosyalist hareketin bölünmesini önlemek bütün delegeler için tarihi görevdir.

Bir insanı yıkmak

Yaşar Kemal

Az gelişmiş aydın felaketine uğramış bir memlekette doğru dürüst iş yapmak çok güçtür. Az gelişmiş aydın tıpatıpçı, yozlaşmış, bir takım bilgiler, şemalar ezberlemiş, bu yüzden de yaratmasını yitirmiş, kendine güvenini yitirmiş, sözümona okumuş kişidir. İnsan aslında yaratıcıdır. Ama her insan az çok yaratıcıdır. İnsanoğlunun temelli, sağlam huylarından birisi de yaratıcılığıdır. Yalnız tıpatıpçı, şemacı insandır ki, yaratıcılığını yitirmiş, taklitçi olmuştur. Belki yüz yıldan bu yana bizde yaratıcı bir aydının çıkmamasına sebep, yüz yıldan beri taklit etmesidir. Taklit etme felâketine uğramamış bir insan bölüğünün yaratıcılık damarları böylesine kurumaz, ilaç için olsun dünyaya yeni bir şeyler söyleyen hiç olmazsa bir tek kişi çıkarırdık.

Taklitçilik halkından, memleketinden ilgiyi kesmekle başlıyor. Yani kendi yaşamınla, kendi geleneklerinle ilgini kesmekle başlıyor. İnsanın kendi insan kişiliğine sırt çevirmekle başlıyor. Kendi kişiliğini bir yana bırakıyorsun, başka bir kişiliğe girmeğe çalışıyorsun. Ne o oluyorsun, ne de sen... İnsanın yaratıcılığını, kişiliğini yitirmesi yozlaşmadır

Az gelişmiş aydında insanlığın şimdiye kadar getirdiği, bir çakıl taşı gibi yüz bin yıldan bu yana düzelttiği duygulardan hiç birisini bulamazsın. Az gelişmiş aydında bir dostluk bulamazsın. Dostluk köklü, insanca güzel bir duygudur. Az gelişmiş aydının bu yanı yıpranmıştır. Çünkü insan olarak artık o, kendisi değildir. Karmakarış bir şeydir. O, insan kalıbından başka bir kalıba taşmağa çalışan kişidir. Onda mertliği arama... O, her an, herkese hayınlık etmeğe hazırdır. İnsanın kötü yanları, insanın yozlaşmış yanlarıdır.

İnsan yozlaşması, az gelişmiş aydının, yani taklitçi, yani kişiliğini yitirmiş aydının köleliğinden, düşünce köleliğinden, şemacılığından, ezberciliğinden başlar.

Has insan iptida bir kişiliktir. Hem de iyilik dolu bir kişilik.

Sosyalist düşünce bütünüyle sınırsız bir düşünce biçimidir. O, bir tek düşünce biçimidir ki, hiç bir şekilde doğmacılığı kabul etmez. Hikmeti vücudu dogmalara karşı oluşudur. Doğuş nedeni budur. Marksist düşünce doğduktan sonradır ki insanlar doğayı ve insanları daha sağlıklı araştırma imkânını bulmuşlardır. Bu düşünce dünyanın sonsuz bir gelişimde ve oluşumda olduğunu açıklar.. Marksist düşünceye göre dünya öküzün boynuzunda durmaz, çelişkiler üstünde durur. Dünya sonsuz bir çelişkiler karmaşasıdır. Tarihi gelişim bu çelişgilerin bir sonucudur.

Kendini sosyalist sanan dogmatik, şemacı kafa yozlaşmış insanın en belirli örneğidir. O, öyle bir zavallıdır ki, hem kendini sosyalist sanır, hem de dogmaların, şemaların tutsağıdır. Bizim memlekette işte bu tür insanlardan çok var.

O, bir bilim adamıysa, bakacağız, büyüğünden küçüğüne ne kadar dünya üstüne kişiliğince eğilmiş. Ezbercilikten başka ne yapmış. Bir sanat adamıysa, dünyaya nasıl, ayrı, kişiliğince bir tad, bir öz, bir biçim getirmiş. Bilim adamıysa, sanat adamıysa bakacağız ki, ne kadar yaratmış... Bütün bunlar yok mu, sonra da seninki çıkmış ortalığa ötüyor mu, eee, arkadaş sen adamlığını benim külahıma anlat diyeceğiz. Sosyalist düşünce bir şema, bir dogma değil, bir metoddur. Dünyayı sağlamca araştırma anahtarıdır.

Az gelişmiş, şematik, dogmatik, yani yozlaşmış aydının savaşı da kural dışıdır, yani insanca değildir. Yani mertçe, dostça değildir. Bir araştırma, bir gerçeği ortaya çıkarma değildir. Düşmanca bile değildir.

Bir düşünce adamı nasıl yıkılır, onun üstesinden nasıl gelinir, elbette onun düşüncesini, düşünce düzeninin çürüklüğünü ispatlayarak. Yozlaşmamış kafalar hep bu yolu seçerler. Seçmişlerdir.

Az gelişmiş bir memlekette en geçerli silah dedikodu, pislik atma, iftira, küfürdür.

Yazar olalım, çizer olalım, ne olursak olalım bir insanı küfürle, çamurla, yalanla, dolanla, dedikoduyla yıkmak mı istiyoruz biz sosyalist değil, insan bile olamayız. Dedikodunun, iftiranın, çamurun, yalanın dolanın insan yıkmakta geçerli olduğu düzey umutsuz bir düzeydir. Orada hiç bir şey bitmez, o, öylesine kurak bir topraktır ki, eşek inciri bile bitmez... Son günlerdeki tartışmalara bakın... Amanallah! İnsanlık mı bu? Sırça köşkte oturanlar, kişilikleri çiğ ipliğe bağlı, kişilikleri çürümüş, çamurlaşmış kişiler başkalarını çamurla yıkmağa çalışırlarsa az bir sürede tuz buz olacaklardır. Beklesinler, azıcık beklesinler... Az gelişmiş aydın ortamında bile tutunamayacaklardır. Bir fışkırmış gelen sağlıklı, savaşçı halk var. Bir de gençlik var. Halkın temizliği az gelişmiş aydının elindeki karayı tez günde yıkayacaktır. Dedikodunun, çamurun o kadar geçerli bir silah olmadığını çok yakında göreceğiz. Bu silahın kullananları yerle bir ettiğini de çok yakında göreceğiz.

Zinhaaar dedikodu yapmayasın, çamur atmayasın... Vay sana, vaylar sana.

Çingene çalar, arap oynarken...

Karşıdaki apartımanı yıkıyor işçiler...
Öyle bir hışımla indiriyorlar ki kazmayı,
Yıkılan duvar değil sanki, düşman...
Ama yine onlar karacak harcını yarın

Yeni kurulacak aydınlık yapının...
Ama sen, işçilerin partisini deviren karanlık aydın,
Yerine bir çergi bile kuramıyacaksın!..

Can YÜCEL

Türkiye'nin başına Amerika yeni belalar açıyor...

KARADENİZ'E AÇILAN AMERİKAN GEMİSİ
— Birinci Dünya Savaşı'na da böyle girmiştik! —

AYNEN Birinci Dünya Savaşı'nda Goben ve Breslav gemilerinin Osmanlı Devleti'ni ateş hattına sürmesi olayında olduğu gibi, geçen hafta iki Amerikan savaş gemisinin Karadeniz'e açılışı da, Türkiye üzerinde yeniden kara bulutlar toplanmasına sebep olmuştur.

Montrö Antlaşması'nı uygulamakla görevli Türkiye kasım ayının son haftasında iki Amerikan savaş gemisinin Boğazlar'dan geçerek Karadeniz'e açılacağını, Karadeniz'de sahili bulunan ülkelere bildirmiştir. Ancak Sovyetler Birliği ile Bulgaristan, Türkiye'ye derhal birer nota vererek Montrö Antlaşması'nın ihlâl edildiğini ileri sürmüşlerdir. Notalarda açıklandığına göre, Karadeniz'e açılacak olan gemilerin taşıdıkları silâhları Montrö Antlaşması'nda yer alan hükümlere uygun değildir. Zira Amerikan gemileri nükleer silahlarla donatılmıştır, oysa Montrö Antlaşması'nda bu tip gemilerin Boğazlar'dan geçebileceğine dair bir kayıt yoktur. Üstelik, Montrö Antlaşması'nda **«Toplarının çapı 203 Milimetreden fazla olan gemiler Karadeniz'e çıkamaz»** şeklinde bir hüküm mevcuttur. Oysa Karadeniz'e açılan Amerikan gemilerinden USS Dyess'in füzelerinin çaptı 305 Milimetre'dir.

Sovyetler Birliği'nin Amerikan gemilerinden kuşku duymasının nedenleri sadece notada açıklanan bu hususlardan ibaret de değildir.

Türk istihbarat servislerine sızan haberlere göre, USS Dyess ve USS Turner gemileri, tıpkı geçen yıl Kuzey Kore tarafından tutuklanan USS Pueblo Gemisi gibi en modern casusluk araçlarıyla donatılmıştır. Hattâ bu gemilerdeki casusluk araçları, USS Pueblo'nunkilerden daha da mükemmeldir. Bu âletler vasıtasıyla 450 Mil mesafedeki bütün sinyalleri, hava ve deniz üslerini, denizaltı sığınaklarını tesbit etmek de mümkün olmaktadır. Nitekim bir kaç yıl önce Karadeniz'e çıkartılan bir Amerikan gemisi de bu şekilde casusluk faaliyetinde bulunmuş, ondan sonra Sovyetler bu araçların menzili dahilinde bulunan bütün üslerin yerlerini değiştirmek, şifre sistemini yeni baştan düzenlemek zorunda kalmıştır.

Bu tip gemilerin Karadeniz'e açılışından sonra Sovyetler Birliği bu değişiklikler dolayısıyla 150 Milyon Lira'lık masrafa girmek zorunda kalmaktadır.

Amerikan gemilerinde denizaltı füzeleri gibi çok modern savunma araçları bulunduğu için, USS Pueblo gibi tutuklanmaları da mümkün olamamakta, sadece uzaktan takip edilebilmektedir.

Sovyetler Birliği'nin bu şiddetli tepkisi karşısında Türk Hükümeti, Amerika'nın kışkırtmalarını savunan bir tutum takınmış, Amerikan savaş gemilerinin antlaşma hükümlerine uygun olarak Karadeniz'e geçebileceklerini bildirmiştir.

Ve Türk kamuoyu kabine değişikliği konusundaki haberlerle meşgul iken 9 Aralık pazartesi günü Amerikan savaş gemileri beş günlük bir dolaşma yapmak üzere Karadeniz'e açılmışlardır.

Karadeniz'e savaş gemisi çıkartan Birleşik Amerika'nın, boğazlar statüsünü tesbit eden Montrö Antlaşması'nda imzası da yoktur. Bu bakımdan, antlaşmaya imza koyan bütün ülkelerin bu konuyu yeniden ele alarak yeni bir anlaşmaya varmaları gerekmektedir. Bunun anlamı ise, Çanakkale ve İstanbul boğazlarının diplomatik görüşme masasına yatırılmasıdır.

Akla şu soru gelmektedir: **«Amerika niçin Türkiye'yi bir Boğazlar Meselesi ile karşı karşıya getirmek istemektedir?»**

Amerika'nın böyle bir mesele yaratmakta her bakımdan büyük çıkarları vardır. Önce, Çek olaylarını âlet eden Amerika, dağılmak üzere olan NATO'yu derleyip toparlamaya çalışmış ve bunda da bir dereceye kadar başarı sağlamıştır. Sonra, Türkiye ile Sovyetler Birliği'nin her geçen gün gelişen ilişkilerini bir noktada tutmanın zamanı gelmiştir. Çünkü, Türkiye'nin tarafsızlığa doğru kayması demek, Amerika'nın Ortadoğu'da sürdürdüğü çıkarlarının büyük çapta sarsılması demektir... Boğazlar Statüsü'nün zorlanması Sovyetler Birliği'nin güvenlik sistemlerinin tehlikeye düşürülmesi karşısında Moskova'nın şiddetli tepki göstereceği önceden bilinmektedir. Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye karşı küçük bir çıkışı dahi Türk - Sovyet ilişkilerine gölge düşürecektir. Nitekim, gazetelerde Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye nota verdiği haberleri yer alır almaz, tutucu ve iktidar organı gazeteler hemen Sovyetler Birliği'ne karşı saldırıya girişmişlerdir.

Nükleer silâhlarla donatılmış iki Amerikan Savaş gemisinin Karadeniz'e açılmaları olayı şu basit mantık çerçevesi içinde Türk halkına benimsetilmek istenmektedir:

«— Nasıl Sovyet gemileri Akdeniz'de dolaşıyorsa, Amerikan gemileri de bir açık deniz olan Karadeniz'de dolaşabilir.»

Oysa, İngiltere Bahriye Bakanı David Owen'in geçen hafta içinde söyledikleri, Türkiye üzerine oynanmak istenen oyunu bütün çıplaklığı ile ortaya koymaktadır. Owen,

«— Sovyetler Birliği'nin Akdeniz'de meydana getirdiği savunma kuvveti karşısında, stratejide değişiklik yapılması gerekmiş, İngiltere Akdeniz'e kuvvetli bir deniz birliği göndermiştir. Strateji gemi karşısına gemi çıkarmaktır.»

Owen'in bu konuşmayı yaptığı gün ise Amerikan savaş gemileri, beş günlük bir seyir için Karadeniz'e açılmışlardır.

Amerika'nın amacı, Boğazlar yoluyla Sovyetler Birliği'ne baskı yaparak Akdeniz'deki deniz gücünü azaltmaya zorlamaktır. Nükleer silâhlı iki Amerikan savaş gemisinin Boğazlardan geçişini, önümüzdeki aylar içinde yenileri izleyecek ve Amerikan gemileri Karadeniz'de birikim yapma imkânları yaratacaklardır. Böyle bir baskı karşısında Sovyetler Birliği'nin boyun eğip eğmeyeceğini bugünden kestirmek mümkün değildir.

Fakat, bu arada küçük bir kıvılcım'ın yol açacağı çatışmada, kabak gene Türkiye'nin başına patlayacaktır. Bunun anlamı ise, Amerikan üsleri ile dolu Türkiye'nin patlak verecek savaşın ilk hedefi ve milyonlarca insanın kısa bir süre içinde yok olacağıdır... O zaman, bugün oynanmakta olan oyuna **«Biz Montrö Antlaşmasının uygulayıcısıyız. Antlaşmayı yorumlayamayız»** diyerek seyirci kalanları, bu inandırıcı olmayan savunmaları sorumluluktan kurtaramayacaktır.

Tehlikenin büyüklüğünü görüp te susan şöhretler de sorumluluklardan kendilerini kurtaramayacaklardır.

İki savaş gemisini Karadeniz'e yollayarak, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki iyi ilişkileri dinamitlemeyi planlayan Amerika'nın savunması, Karadeniz'in bir açık deniz olduğu ve burada uluslararası kuralların uygulanacağı şeklindedir. Oysa, aynı Amerika, 1962 Küba krizinde uluslararası kuralları bir yana iterek, açık denizlerin özgürlüğünü açıkça çiğneyip kimseye danışmadan Küba Adası'nı abluka altına almıştır. Ve Amerika, ancak bu gibi davranışlarla Türkiye'nin ihtiyacı olan himayeyi sağlayabileceğini ileri sürmektedir.

CHP lideri bu konuda konuşmaktan kaçınmaktadır. Oysa, Çankaya'daki köşke gidip gelenlerin, aile toplantılarında anlattıklarına göre İnönü, Amerika'nın bu davranışının Boğazlar rejiminin yeniden görüşülmesi amacı taşıdığı kanısındadır. Çünkü, Boğazlar rejiminin yeniden ele alınıp bir antlaşma konusu yapıldığında, Montrö Antlaşmasında imzası bulunmayan Amerika görüşme masasında baş köşeyi işgal edecektir. Ve Boğazlar üzerine yapılacak görüşmelerde son sözleri Amerika ile Sovyetler Birliği söyleyecek ve Boğazlar bir pazarlık konusu yapılacaktır... Bu pazarlık sonunda ise kârlı çıkacak ülkeler, Sovyetler Birliği ile Amerika olacaktır... Çünkü, önemli olan iki büyük ülkenin çıkarlarının zedelenmemesidir. Bunun yolunu da, Türkiye'nin zararına da olsa bulacaklardır. Türkiye'ye o zaman düşen, antlaşma hükümlerini bugün olduğu gibi gene yorumlamadan uygulamak olacaktır...

Mehmet Turgut'un açmazı

Süleyman Demirel istediği kadar bizim içimizde ideoloji kavgası yok desin, bal gibi ideoloji kavgası var AP'nin içinde. Hem de en kıyıcısı var. Öyle bir kırkambar ki çünkü AP, orda kırk harami birbirini kovalamakta. Demirel'in «hizmet yarışı» dediği, bir bakıma, «kırk harâmiyiz, birbirimizi severiz» felsefesinin dile gelişiyse, bir bakıma da son kongrede ve son kongrenin ardından olanlarla birlikte düşünüldükte, «hizmet» ten pay kapma yollarının ayrılabileceğinin üstü kapalı itirafıdır.

Süleyman Demirel ne derse desin AP'de kavga vardı, ve kavgayı yine, evet yine, Süleyman Demirel'in başını çektiği AP'nin Atatürkçüleri kazandı. Zaten AP'ye iktidar ilkin bu şartla verilmişti. Süleyman Demirel AP'nin başına bu şartla ve bu şarta herdaim bağlı kalınacağı teahhüd edildiği için getirtilmişti. Kırk ambarın her birinde çıyan, akrep, kırkayak, danaburnu ve engerek yılanı fasilesinden türlü çeşitli «haşarat»ın çöreklenmiş olduğu bilindiğinden, kapıların başı, hangi kitap üzerine yemin ettikleri güngibi ayan olan bir harâmi takımına tutturulmuş, onların da başına Süleyman Demirel korucu-başı atanmıştı.

Oysa AP'de öteden beri bir başka takım, kapıları açıp içerdeki «haşarat»ı dışarı uğratarak bir yere varabileceklerini, sözcüsü oldukları «ideal»in borusunu öttürrebileceklerini sanmışlardır. Bu kez de yine bir ileri atılım yaptılar ve yine yenik düştüler. Bu arada kavga açığa çıktı. Aydın Yalçın'ın «ileri geri» konuşmaları, kuliste kaypak oynadı diye Süleyman Demirel'in uğradığı suçlamalar, hep bundan. Süleyman Demirel, «Kırk harâmiyiz, birbirimizi severiz.» desin dediği kadar; Aydın Yalçın, «Kırk harâmiyiz, birbirimizi biliriz!» diyor açık açık.

Özel sektörcü -yani Türkçesi, harâmici- AP'deki kavga, önüne bakan (ilerici) sermaye ile, ardına bakan (tutucu) sermayenin, yani «Atatürkçü» düzenin devamını kazançları üzere görenlerle, kayıpları üzre görenlerin kapışmasıdır. Bu kavgayı, bugünedek olduğu gibi bugünden sonra da, ilericiler kazanacağa benzer. Önüne bakan sermaye holdingleriyle, özel okullara dair Danıştay kararlarıyla, ilerde karşımıza çıkacak ilginç Anayasa yorumlarıyla, ve daha da başka usul ve erkânıyla, ve de Natosuyla, Türkiye'yi uygarlık ve Batılılaşma yolunda «ileri» götürmek, uluslararası alanda «itibarlı» kılmak için elinden geleni ardına komamaya kararlı görünüyor. AP kongresinde Süleyman Demirel ve gizli takımının zaferi, ilerici sermayenin kuru gürültüye pabuç bırakmıyacağının ilânıdır. Demirel pabucu yarımlardan değil, pabucu bütünlerden olduğunu hiç değilse bugüne kadarki ehil hizmetleriyle açıkça gösterdiği için, oy birliğiyle, ve ayakta, genel başkanlığı haketti. Ama günü dolunca, Menderes gibi, onun da yerini dolduracak başka müteahhitler bulunmak istenir elbet. O zaman buna en az şaşan, sanırım, Süleyman Demirel kendisi olacaktır.

Emperyalizmin oynadığı at bir değil, iki değil, üç değil.

T. AĞAOĞLU

Ferruh Doğan

Arkadaşımız Fethi Naci'nin «Komünizmi övme» iddiası yla 1,5 yıl hapse mahkûm edildiği 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki son duruşmada yaptığı savunma

Bu, Atatürk'ün mahkûm edilmesi olacaktır!

ANT dergisinin 7 Kasım 1967 tarihli sayısında, Ekim İhtilâlinin 50. yıl dönümü münasebetiyle Fethi Naci (İsmail Naci Kapakçıoğlu) tarafından yazılan **«Ekim İhtilâli Elli Yaşında»** başlıklı yazı, sadece, 50. yıl dönümü dolayısıyla bütün yeryüzünde ve Türkiye'de sözü edilen Ekim İhtilâli hakkında, haftalık bir aktüalite dergisinin okurlarına okjektif bilgiler vermesi amacıyla hazırlanmıştır. Nitekim bilirkişi raporu olsun, savcı mütalâası olsun, verilen bilgilerin suç konusu olmadığında müttefiktir. Suç konusu sözler, ne kadar şaşırtıcı gelirse gelsin, Atatürk'ün sözleridir. Evet, Atatürk'ün 1920 yılında Büyük Millet Meclisi kürsüsünde söylediği ve Meclis zabıtlarına geçen sözlerini 1967 yılında tekrarlamak artık suç sayılır hale gelmiştir.

Savcı, bilirkişi raporuna dayanarak, Atatürk'ün sözlerinin tekrarını şu bakımlardan suç saymaktadır.

1) Bu sözler, **«Atatürk'ün 1920 şartları içinde Rus komünist ihtilâli lehinde söylemek mecburiyetini duyduğu sözlerdir.»**

2) Bu konuşma, **«Atatürk'ün o günkü dış siyaset icabı ve memleketin mevcut şartları içinde Meclis'te yapmış olduğu»** bir konuşmadır. Bu konuşmanın **«Rus proleter ihtilâlinin ellinci yılını kutlamak havası içinde ve komünist sistemin çeşitli alanlardaki başarısını gösteren bir yazıdan sonra nakledilmesi ile Atatürk'ün sözleri vasıta olarak kullanılıp»** komünizm övülmüştür.

3) Atatürk'ün sözlerinin yazının muhtevası ile ilgisi yoktur ve irtibat tesisine de lüzum görülmeden nakledilmiştir.

BU iddialar, 10 sütunluk yazının tarafımızdan yazılan 9 sütununu suçsuz bularak Atatürk'ten aldığımız 1 sütunluk parçayı suçlayan, bu suçlamayı de Atatürk'ü keyfi bir şekilde yorumlayan iddialardır. Ve hazin tarafı bilirkişi de, savcı da Atatürk'ü incelemeden Atatürk'ü diledikleri gibi yorumlayabileceklerini sanmaktadırlar. Bunun içindir ki ileri sürülen iddialar baştan aşağıya yanlıştır. Şöyle ki:

Cumhuriyetin kurucusu hakkında Cumhuriyetin savcısının **«Atatürk'ün 1920 şartları içinde Rus komünist ihtilâli lehinde söylemek mecburiyetini duyduğu sözler»** gibi yorumlarda bulunmasını bizzat Atatürk yalanlamaktadır. İşte 7.XI.1927'de, yani savcının ifadesiyle **«o günkü dış siyasetin ve memleket şartları»**nın üzerinden tam yedi yıl geçtikten sonra, Ekim İhtilâlinin 10. yıl dönümü dolayısıyla Atatürk'ün **«Sosyalist Şûralar Cumhuriyetleri İttihadı Heyeti İcraiyesi Reisi Kalinin»**e çektiği tegraf: **«İnkılâbın (yani Ekim İhtilâlinin) onuncu senei devriyesi münasebeti mübeccelesile en samimi tebrikâtımı kabul etmenizi rica ederim. İttihat milletleri ile Türk milleti hayatı cedidelerinin en müşkil devrelerinde daima birbirlerine karşı izharı muhabbet etmiş olduklarından Türk milletinin hayatı siyasiye ve iktisadiye sahasında elde ettikleri müsalemetkâr zaferler dolayısiyle dost İttihat milletlerile aynı zamanda ve aynı derecede sevinmesi gayet tabiidir. İttihat milletlerinin dahil olmuş oldukları devrei mesudenin ve şimdiye kadar istikmal ettikleri imar ve ıslah eserinin ilelebet devam edeceğine kanaatim berkemaldir. Türk milleti ile İttihat milletleri arasındaki dostluğun sulhu cihan nefine olarak tezayüt ve inkişafda berdevam olacağı hakkındaki kanaatimi beyan ederim.»** (Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından yayınlanan **«Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri»** Sayfa: 537). Atatürk'ün şu sözleri de, yukardaki telgraftan 6 yıl ve savcının suçladığı konuşmadan 13 yıl sonra gene Kalinin'e çekilen bir telgrafta yer almaktadır: **«...Büyük ve dost komşu memleketin iktisadi, sanayi ve ziraat ve hars sahalarında elde ettiği büyük muvaffakıyetleri şiddetli bir alâka ile takip ederek...»** (Yukarda zikredilen eser, sayfa : 562)

ATÜRK'ün bu sözleri, 1 Mart 1922'de Meclisin açış konuşmasında söylediği **«Tam ve hakikî istiklâlimizi açık ve samimi en evvel teslim ederek bize yeddi muhadenetini uzatan Rus Şuralar Cumhuriyeti ile revabıt-ı uhuvvetkâranemizin tahkimi siyaset-i hariciyemizin esasıdır.»** sözleriyle, ve 1 Kasım 1924'te gene Meclis'i açarken söylediği **«Hükûmeti Cumhuriyetimiz, Rusya Sovyet Cumhuriyetiyle hakiki ve vâsi hüsnü münasebatı, mazide olduğu gibi, şiarı siyasi addetmektedir.»** sözleriyle ve 9 Mart 1935'te CHP. dördüncü büyük kurultayını açarken söylediği **«Türk — Sovyet dostluğu arsı ulusal barış için şimdiye kadar yalnız hayır ve fayda getirmiştir. Bundan sonra da yalnız hayırlı ve faydalı olacaktır.»** sözleriyle, ve 1 Kasım 1936'da Meclis'i açış konuşmasında söylediği **«Bu münasebetle, karada ve denizde büyük komşumuz Sovyet Rusya ile aramızdaki, on beş seneden beri her türlü tecrübeden geçmiş olan dostluğun, ilk gündeki kuvvet ve samimiyetini tamamiyle muhafaza ederek, tabiî inkişafında devam ettiğini beyan etmekle de ayrıca memnuniyet duyarım.»** sözleriyle birlikte düşünülürse, Atatürk'ün **«Ekim İhtilâli 50 Yaşında»** başlıklı yazımıza alınan sözlerinin, bilirkişinin ve savcının zannettiği gibi, günlük politika endişeleriyle **«söylemek mecburiyeti duyulan»** sözler olmadığı, Atatürk'ün temel dış politika anlayışının yani hiç bir devletin iç işlerine karışmadan, barış ve güvenlik içinde yaşama şeklinde özetlenebilecek olan bir dış politika anlayışının ifadesi olduğu anlaşılır. Bunun için Atatürk'çü dış politikayı mahkûm etmeden bu yazıyı mahkûm etmek imkânsızdır.

ATATÜRK'ün sözlerinin yazının muhtevası ile ilgisi ve irtibatı açıktır. Ekim İhtilâlinin 50 yılda gerçekleştirdiklerini bir tek değer hükmü ilâve etmeden sadece kuru rakamlarla anlattıktan sonra Anadolu İhtilâlinin kahramanının ağzından Ekim İhtilâlinin yorumunu vermek, bir yazar için, üstelik Atatürk üzerinde devamlı olarak araştırmalar yaparak kitap hazırlayan bir yazar için son derece ilgi çekicidir. Atatürk'ün bu sözleri bir övgü değil, bir tahlildir. Nitekim savcı, bu sözlerin neresinde övgü olduğunu gösterememiştir. Atatürk, Ekim İhtilâli'ni, Kalinin'e çektiği ve yukarıya aldığımız telgraflarında övmektedir; fakat biz yazımızda Ekim İhtilâlini objektif olarak açıklamak amacını güttüğümüz için o övgüyü değil, bu tahlili aldık.

Yazımızda, savcının ileri sürdüğü gibi, **«Rus proleter ihtilâlinin ellinci yılını kutlamak havası»** zerre kadar yoktur. Yazı, sadece kuru rakamlara dayanan bölümlerden meydana gelmektedir. Sovyetler Birliğinin 50 yıl içinde gerçekleştirdikleri rakam rakam sayılmaktadır, ama bu rakamlar hakkında bir tek değer yargısı yoktur.

Bilirkişinin savcıyı da yanıltan bir rapor düzenlemesi, bir temel yanılgıdan ileri gelmektedir : Onlar, Atatürk'ün Ekim İhtilâlini tahlilini **«komünizmi övmek»** sanmaktadırlar. Endişeleri bundandır. Bunun da sebebi Atatürk'ün fikirlerini yeter derecede incelememiş olmalarıdır. Atatürk, savcının ifadesiyle **«o günkü dış siyaset ve memleket şartları»** içinde, 6 Şubat 1921'de, Hâkimiyet-i Milliye gazetesinin **«Komünizm ile Rus dostluğu esasatı arasında bir münasebet var mıdır?»** sorusuna şu cevabı vermiştir: **«Komünizm içtimai bir meseledir. Memleketimizin hali, memleketimizin içtimai şeraiti, dini ve milli ananelerinin kuvveti Rusya'daki komünizmin bizce tatbikine müsait olmadığı kanaatını teyid eder bir mahiyettedir. Son zamanlarda memleketimizde komünizm esasatı üzerine teşekkül eden fırkalar da bu hakikatı bittecrübe idrak ederek tatil-i faaliyet lüzumuna kaani olmuşlardır. Hattâ bizzat Rusların mütefekkirleri dahi bizim için bu hakikatın sübutuna kaali bulunuyorlar. Binaenaleyh bizim Ruslarla olan münasebet ve muhadenetimiz ancak iki müstakil devletin İttihad ve ittifak esasiyla alâkadardır.»**

Bu sözler, Atatürk'ün temel görüşünü ortaya koymaktadır: Ekim İhtilâlinin başarılar kazanması başka şeydir, Türkiye'de komünizmin uygulanması başka şeydir. Bunların birbiriyle ilgisi yoktur. Atatürk bunları 1921 yılında açıkça söylemektedir. Eğer bilirkişinin ve savcının sandığı gibi Atatürk günlük politikacılar gibi konuşan biri olsaydı Hâkimiyet-i Milliye'ye bu sözleri «o günkü dış siyaset ve memleket şartları içinde» söylemezdi.

SONUÇ :

● **«Ekim İhtilâli 50 Yaşında»** yazısı **«kutlama havası»** içinde yazılmış bir yazı değildir. Ekim İhtilâlinin 50. yıl dönümü dolayısıyla dünyada ve Türkiye'de bütün gazetelerin ve dergilerin yazılar ve tefrikalar yayınladıkları günlerde, haftalık bir aktüalite dergisinin aktüaliteyi okurlarına verebilmek amacıyla hazırladığı bir yazıdır; objektif bir yazıdır; sadece kuru rakamlar veren bir yazıdır.

● Atatürk'ün Meclis zabıtlarına geçen sözleri övgü vasfında değildir, **«tahlil»** vasfındadır. Bunun için yazımızın sonuna eklenmiştir. Ve yanlış anlamaları önlemek için Atatürk'ün sözlerinin hangi tarihte ve niçin söylendiği bilhassa belirtilmiştir.

● Atatürk'ün sözleri o günün şartları içinde söylenmek mecburiyeti duyulmuş sözler değil, Atatürk'çü dış politikaya uygun sözlerdir; nitekim Atatürk, şartlar tamamiyle değiştikten sonra da, örneğini verdiğimiz telgraflarda Ekim İhtilâli hakkında aynı görüşleri —bu defa övgüler de katarak— tekrarlamıştır.

● Yazının mahkûm edilmesi, gerçekte, Fethi Naci'nin değil, Atatürk'ün mahkûm edilmesi olacaktır. Atatürk'ün sözleri de Marx'ın, Lenin'in Stalin'in sözleri gibi 142. maddeye giren sözler sırasına sokulmuş olacaktır.

● Hiç bir övgü kasdı olmadan yazılan, sadece kuru rakamlara dayanan ve Ekim İhtilâlinin oluş şartlarını ve 50 yıl içinde gerçekleştirdiklerini objektif olarak aksettiren yazıda ileri sürülen suç yoktur. Bu o kadar açıktır ki aleyhteki bilirkişi raporu tek kişi tarafından hazırlandığı halde, geçmişte Prof. Sulhi Dönmezer'le Fethi Naci arasında husumet olduğu halde, yeni bir bilirkişi heyeti teşkilini ve yeni bir tetkikatı bile talep etmedik. Şimdi talep edilebilecek tek şeyi talep ediyoruz: Beraatımızı.

Türk kamuoyu niçin yanılg

ÇEK DOSYASI

Çekoslovakya Krizinin başlangıcından bu yana, Türk basınında hemen her gün bu konu ile ilgili bir çok yazı yayınlandı. Bütün siyasi partilerin sözcüleri fırsat buldukça daha ilk günden itibaren partilerinin görüşlerini kamu oyuna açıkladılar. Şurası bir gerçek ki, siyasi parti sözcülerinin hemen hepsi ve yorumları kaleme alan yazarların da büyük bir çoğunluğu ne yazık ki okuyucu yada dinleyicilerine, olayların altındaki nedenleri tam olarak su yüzüne çıkarabilecek açıklama yapamadılar.

Yazılan ve söylenenlerin çoğu «duygusal» bir merkezin etrafında toplanıyor, «özgürlük», «sosyalizme ihanet», «reformlar», «direnme hakkı» v.b. gibi yuvarlak deyimlerle olayların muhasebesi yapılmaya uğraşılıyordu. Yazı ve konuşmalarda Çekoslovak halkının bazı «reformlar» istediği açıklanıyor, fakat istenilen reformların somut olarak neler olduğu bile belirtilemiyordu.

Bu durum karşısında ortaya şöyle bir sorun çıkıyordu: ya bu sözcü ve yazarlar olayları yaratan sosyal ve tarihi nedenleri gerçekten göremiyorlar, yada ortada bir ülkenin topraklarının yabancı kuvvetler tarafından çiğnenmesi gibi, şekil bakımından oldukça ağır, nazik ve kabul edilmesi güç bir durumun bulunması yüzünden, diyalektik kurallara boş verip, bir kısır döngü içerisinde «laf yapmayı» tercih ediyorlardı.

İşin en acı tarafı, Türkiye'deki sol kanadın adeta sözcüsü haline gelmiş bazı yazar ve politikacılar, adeta bir sürpriz halinde ortaya çıkan işgal olayları üzerine büyük bir paniğe kapılacaklar, uzun bir zamandan beri saldırılarına ma-

GERÇEKLER KONUŞUYOR...

Derleyen: Mekin GÖNENÇ

1. Batı ülkeleri basınının Çekoslovakya ile ilgili haberlere geniş bir yer ayırması bu yılın ocak ayına rastlar. Zira, 1968 ocak ayının başlarında Çekoslovakya Komünist Partisi ileri gelenleri, yakın gelecekte uygulamayı planladıkları reformlardan söz etmiş ve bu hareket batılı çevrelerde geniş bir ilgi görmüştü. Siyasi gözlemciler bu gelişmeleri Çekoslovakya içerisinde yepyeni bir akımın başlangıcı olarak yorumlamışlardı. Batılı yazarların bazıları bu gelişmeleri **«liberal komünizm»**, bazıları ise **«demokratik sosyalizm»** deyimleri ile tanımlıyorlardı. Bazı siyasi yorumculara göre de, bu gelişmeler, Stalin'in ölümünden sonra aynen SSCB'de meydana gelen değişiklikleri andırıyordu.

Ne var ki, batı ülkelerindeki hiçbir basın yada yayın organı, Çekoslovakya'da su yüzüne çıkan bu gelişmeler hakkında Sovyetler Birliği'nin kendilerinden tamamen değişik bir görüş ve değerlendirmeye sahip olduğunu açıklamak gereğini duymayacaktı. Daha o zamanlarda, bu gelişmelerle ilgili olarak Sovyet ve Çekoslovak yetkilileri arasında şu temaslar olmuştu:

● Çek ve Sovyet liderleri ocak ayı içerisinde Moskova'da, şubat ayı içerisinde de Prag'da bir araya gelerek bu gelişmeleri tartıştılar.

● Sovyet liderleri, sosyalist rejimi Çekoslovakya'da güçlendirmek gerekçesi ile uygulanması düşünülen reformların rejimin savunucusu işçi ve köylüler arasında değil de, sosyalizme karşı çıkan çevreler tarafından benimsenmekte ve teşvik edilmekte olduğu hususunda Çek liderlerinin dikkatlerini çektiler.

● Yine aynı toplantılarda Sovyet liderleri, düşünülen reform tasarılarının batı basınında, **«Çekoslovakya'da sosyalizmi yıkıp kapitalist düzeni geri getirmek»** şeklinde işlenerek, batılı çevrelerin aynı paralelde yoğun bir kampanya açtıklarını Çek liderlerine hatırlattılar.

Bu uyarmalara cevap olarak, Çek liderleri **«Bütün bu olup bitenlerden haberdar olduklarını ve gereğinde sosyalizme karşı hareketleri durdurmak üzere her türlü tedbirin derhal alınacağını...»** Sovyet liderlerine bildirdiler.

2. Gerekli önlemeler yapılmayınca Çekoslovakya'da şu iki olay meydana gelmişti:

● Sosyalizm aleyhinde girişilen açık ve kapalı yoğun propaganda hareketleri, henüz sosyalizm'i tam olarak benimseyememiş bazı komünist parti üyeleri, aydınlar ve öğrenciler üzerinde önemli bir etki bırakmıştı.

● Batılı devletler —özellikle A.B.D., İngiltere ve Batı Almanya— birdenbire yoğun bir kampanyaya girişerek, açık bir şekilde Çek ve Slovak halklarının **«özgürlüğe»** kavuşmak için giriştikleri bu hareketi takdirle karşıladıklarını ve olayları büyük bir dikkatle izlediklerini bildirmeye başladılar.

Polonya, Bulgaristan, Macaristan ve Doğu Almanya devletleri de Sovyetler Birliği'nin görüşlerine katılarak, bu konuda yeniden bir zirve toplantısı yapılmasını istediler ve Çek liderleri Mart ayı içerisinde Dresden'de toplanmayı kabul ettiler.

Çek liderleri ilk olarak Dresden'de «... **ülkedeki olay ve gelişmelerin kötüye doğru gittiğini»** itiraf etmek zorunda kalmışlardı. Bu toplantıda, Çek liderleri basın, televizyon ve radyonun yeni yeni örgütlenmekte olan anti-sosyalist çevrelerin eline geçmekte olduğunu kabul ediyorlardı. Ne var ki, Çek liderleri bir kere daha müttefiklerine, **«kimsenin bu gruplardan korkuya kapılmamasını, kendilerinin mutlak surette kontrol altına alınacağını...»** tekrarlayacaklardı. Fakat Çekoslovakya'nın sosyalist müttefikleri Çek liderleri ile aynı fikirde değildiler. Zira Çekoslovakya'da yaşamakta olan kendi vatandaşlarından yada görevli çevrelerden aldıkları raporlarda; **«Çekoslovakya'daki anti-sosyalist çevrelerin siyasi bir çıkmaz yaratıp, ani bir DARBE hareketi ile hükümeti devirmek istediklerini»** kuvvetli deliller öne sürülerek bildirilmekte idi.

3. Çekoslovak Komünist Partisinin mart-nisan ayları toplantılarında yeni bir program kabul edilmişti. Bu program özellikle yeni kurulmakta olan anti-sosyalist çevrelerden geniş bir ilgi görmüştü. Zira, kabul edilen yeni program anti-sosyalist cereyanları **«kanuni»** bir hale getiriyordu.

● Böylece, ülkedeki anti-sosyalist gruplar, sosyalizm aleyhinde faaliyetler gösteren ve bütün sosyalist ülkelerde yasaklanmış bulunan burjuva partileri hüviyetinde dernek ve ocaklar kurmağa başladılar.

● Daha sonra, basın, radyo ve televizyon Çekoslovak hükümetini desteklemeyi bırakarak, taa Hitler'e karşı girişilen mücadeleden bu yana yapılan her iş için Komünist Partisi aleyhinde yoğun bir kampanya açtı.

● Sistemli bir şekilde, başta Sovyetler Birliği olmak üzere Doğu Almanya, Bulgaristan, Polonya ve Macaristan aleyhinde cereyanlar başlatıldı.

Bu tip olayların gelişmesi üzerine, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinin liderleri Çek liderleri ile derhal bir toplantıya gidilmesini öngördüler. Her iki tarafın liderleri 4 Mayıs günü Moskova'da karşı karşıya geldiler. Bu toplantı esnasında Çek liderleri açıkça ve hiç kaçınmadan şu hususları itiraf etmek zorunda kalmışlardı.

— Çekoslovakya'da durum oldukça kötüye gidiyordu.

— **«Kanuni»** duruma getirdikleri **«muhalefet»**, aslında sosyalist sisteme muhalefet etmekte idi.

— Çek liderlerine göre, düşman yoğun bir çalışma gösteriyor ve olayları bir karşı ihtilal hareketi haline dönüştürmek için gayret sarfediyordu.

— Çek liderleri bu hareketleri yönetenlerin kimliklerini bildiklerini ve bunların bazı batılı devletlerle ilişkileri olduğu hakkında ellerinde deliller bulunduğunu bu toplantıda açıklamışlardı.

— Çekoslovak liderleri ülkelerinde gelişmekte olan olayların yalnızca bir iç mesele niteliğini taşımadığını, yeri ve zamanı gelince bu olayların Doğu Almanya, Polonya ve hattâ Sovyetler Birliği içerisine yayılacak bir hüviyet taşıdığını da açıkça öne sürmüşlerdi.

4. Moskova toplantısından sonra, Çekoslovakya'daki mahalli komünist liderler kendi aralarında bir toplantı düzenleyerek, mutlak surette sosyalizme **sadık kalınması tezini savundular.** Ayrıca, sosyalizmin korunma ve savunulması için kurulmuş bulunan **«İşçi Milis Örgütü»** ne bağlı bulunan işçiler de bir toplantı düzenleyerek hükümetten anti-sosyalist gruplara karşı tedbirler alınmasını istediler.

Ne var ki, Komünist Partisi liderleri kendileri ile aynı fikirde olmadıkları için, gereken tedbirleri almak üzere hiçbir faaliyet göstermeyeceklerdi.

5. Aynı günler içerisinde Çekoslovak aydınları adına bir **«manifesto»** yayınlanmış ve siyasi çevreler bu **«manifesto»** ya **«2000 kelime»** adını vermişlerdi. Görünüşe göre, bu **«manifesto»**, Çekoslovakya'daki yazar, müzisyen, ilim adamları v.b. nın büyük bir çoğunluğunun görüş ve kararlarına uygun olarak, belirli bir heyet tarafından kaleme alınmış kanısını yaratıyordu. Ayrıca, **«manifesto»**yu kaleme alanların isimleri de gizli tutuluyordu.

Ne var ki, daha sonraları bu **«manifesto»**yu kaleme alanların başlıca iki kişi olduğu ortaya çıkacaktı. **«Literarni Listy»** adlı gazetenin sorumlu yönetmenleri JUNGMANN ve LUDVIK VESLEY!

JUNGMANN daha sonra, ağustos sonundaki işgal olayı üzerine Roma'ya gittiğinde, kendisine **«Çekoslovakya'daki aydınların niçin idealleri uğruna direnerek, Sovyetler Birliği'ne karşı silahlı bir çatışmaya girişmediklerini»** soran MOMENTO SERA adlı gazetenin muhabirine şöyle bir cevap verecekti:

«Biz Sovyetler'e silahla karşı koyamadık. Çünkü bu konuda yapımız çürük. Bizler büyük çapta ve önemli patlamalar değil de, küçük kışkırtmalar yapabilecek bir kapasiteye sahip bulunmaktayız. Artık herşey bitti sayılır.»

LUDVIK VESLEY ise, işgal olayları ile birlikte Batı Almanya'ya geçecek ve Münih şehrinde yerleşecekti.

Batı ülkelerindeki basın ve yayın organları aynen mal bulmuş mağribi

ya sürüklendi ?

ruz kaldıkları gerici ve özel teşebbüsçü çevrelerin sırf yeni bir hücumuna uğramamak ve uzun zamandır işledikleri «bağımsızlık» sloganına ters düşmemek endişesi ile, en duygusal kalıplarla Sovyetler Birliği'ne ver yansın edeceklerdi. Öyle ki, sağ basının en azılı laf ebeleri bile bu konuda onların gerisinde kalacaklardı.

Şu hususu özellikle belirtmek isteriz ki, bir ülkenin *topraklarının, velevki kendi müttefikleri* bile olsa, yabancı devletler orduları tarafından işgal edilerek, mevcut anlaşmazlıkların ceberrut bir şekilde kabul ettirilmesini **ASLA** onaylayacak değiliz. Bu bakımdan, yukarıda bahsini ettiğimiz yazar ve sözcülerden yakınmamız, kendileri saldırıyı tasvip etmediler diye değil, olayları ve nedenlerini yeteri kadar incelemeden, diyalektik kurallara sadık kalarak somut örneklerle halkı aydınlatamamaları ve sosyalizme yakınlık duyan çevrelerde tamiri güç derin tereddütler yarattıkları içindir.

Aslında Çekoslovakya krizini doğuran sosyal, iktisadi ve tarihi nedenler her sosyalistin mutlaka bilmesi gereken bir önem taşımaktadır. Henüz «sınıf şuurunun» yeni yeni yerleştirilmeye başlandığı, özellikle emperyalist Amerika tarafından Türk sosyalizmini boğacak gerici kuvvetlerin seri halde örgütlendiği Türkiye'de, Çekoslovakya krizini yaratan olaylardan sosyalistler adına çıkarılacak çok faydalı dersler vardır. Şayet aşağıda yayınlamakta olduğumuz Çekoslovakya krizi ile ilgili rapor iyice incelenecek olursa, bu iddiamızda ne derece haklı olduğumuz derhal anlaşılacaktır.

Aşağıdaki yazı serisi gerek batı gerekse doğu haber kaynaklarından yararlanarak NARTHEON NEIGHBOURS MAGAZINE adlı derginin kadrosu tarafından hazırlanmış siyasi rapordan derlenmiştir. Rapor genel tutumu ile Varşova Paktı devletleri ile Sovyetler Birliği'nin iddialarını yansıtan bir hava taşımakta ise de, bahsi geçen bütün olaylar somut bir şekilde yer isim ve tarihleri ile belirtilerek gerçeklere sadık kalınmıştır. Ayrıca, raporda bahsi geçen olay ve tertipler son günlerde birçok batılı basın organlarında da yayınlanarak gerçeklikleri su götürmez bir hale getirilmiştir. Bu yazı serisinin Çekoslovakya sorununun tartışılmasını, duygusal merkezlerden ve yuvarlak laflar alışkanlığından kurtaracağını sanıyoruz.

Hâlâ intikam peşinde koşan Batı Almanya intikamcılarından bir grup sınırların yeniden düzenlenmesi için yaptıkları bir yürüyüşte (Üstte) bu yürüyüşte Çekoslovakya'nın yeniden Almanya'ya dahil edilmesini isteyen bir faşist...

gibi bu **«2000 kelime»** adlı manifestoya sarıldı. **«2000 kelime»** noktası virgülüne kadar batının en önemli basın organlarında yayınlandı. Batılı yazar ve politikacılar **«2000 kelime»**yi adeta göklere çıkarıyorlar ve bu manifestonun, özgürlüğe kavuşmak isteyen Çekoslovak halkı için **«karşı ihtilalci»** bir çağrı olduğunu ileri sürüyorlardı.

Sosyalist rejime sadık Çekoslovak komünistleri bu **«manifesto»** ile ilgili görüş ve endişelerini Parti Birinci Sekreteri DUBÇEK'e açıkladılar. DUBÇEK kendilerine, Merkez Komitedeki arkadaşları ile birlikte «**Manifesto**»yu incelediklerini ve gereğinin mutlak yerine getirileceğini bildirdi.

Ne var ki, hiçbir önemli tedbir alınmadı. Bunun üzerine, Avrupa'daki bütün sosyalist ülkeler bu konuda birbirlerini uyararak, Varşova Paktı üyelerinin Varşova şehrinde bir toplantı yapmalarını ileri sürdüler. Çekoslovak komünistleri bu toplanmaya katılmayı reddettikleri için, toplantı onların dışında kalan üye devletler arasında yapıldı.

6. Batı ülkelerinin tüm basın ve yayın organları **«2000 kelime»**yi tam olarak yayınlamışlardı. **Fakat aynı basın ve yayın organları Sovyetler Birliği, Polonya, Doğu Almanya, *Macaristan ve Bulgaristan'ın «manifesto»*nun ortaya attığı düşünce ve fikirlere karşı olan yorum ve kararları**nı okuyucu yada dinleyicilerine ASLA bildirmeyecek, **«manifesto»**ya karşı olan fikir ve görüşler batı basınını yöneten çevrelerin adeta SANSÜRÜNE uğrayacaktı.

Çekoslovakya dışında kalan Varşova Paktı üyelerinin varmış oldukları görüş ve kararlar **ana** hatları **ile** şöyleydi:

● Çekoslovakya'da geçmişte yapılan hataları ortadan kaldırmak ve sosyalist rejimi daha iyi işler bir hale getirmek için, sosyalist ülkeler Çekoslovak komünistlerinin girişecekleri her türlü gayreti mutlak surette destekleyeceklerdi.

● Mevcut olay ve deliller Çekoslovak Komünistlerinin halka önderlik yapabilecek niteliklerini kaybettiklerini, ülkenin yönetiminin her geçen gün biraz daha sosyalizm düşmanlarına doğru kaydığını gösteriyordu.

● **Çekoslovakya'daki iç durum oldukça ciddi bir şekil almıştı. Bundan böyle, bu durum yalnızca Çekoslovak komünistlerini ilgilendiren *özel bir durum* olarak düşünülemezdi.**

● Aslında, Çekoslovakya'da gelişmekte olan olaylar, sosyalist bir düzen kurmak ve onu geliştirmek isteyen HER ülkeye karşı, başlıca kapitalist ülkeler tarafından planlı ve örgütlü bir şekilde yöneltilen bir SALDIRI olarak nitelendirilmeli idi.

7. **Marxist bir görüş açısından Çekoslovakya'daki gelişmeler incelenecek olursa, Varşova Paktı üyelerini yukarıdaki paragrafta açıklanan görüş ve kararlara ulaştıran ideolojik nedenler kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Şöyle ki:**

● Sosyalist bir düzen içerisinde İŞÇİ SINIFI ve TÜM EMEKÇİLER devletin yönetimini ellerinde tutarlar. Devletin yönetimi tek bir parti tarafından yapılmaktadır. O da emekçilerin partisidir. Çekoslovakya'da meydana gelen olayları sıhhatlı bir şekilde değerlendirebilmek için, işte bu ana ilke çıkış noktası olarak kullanılmalıdır.

● *Çekoslovakya'da sosyalizmin* geliştirilmesi, Çekoslovak komünistleri ve devlet adamları dahil, diğer bütün sosyalist ülkeler tarafından arzulanmıştır.

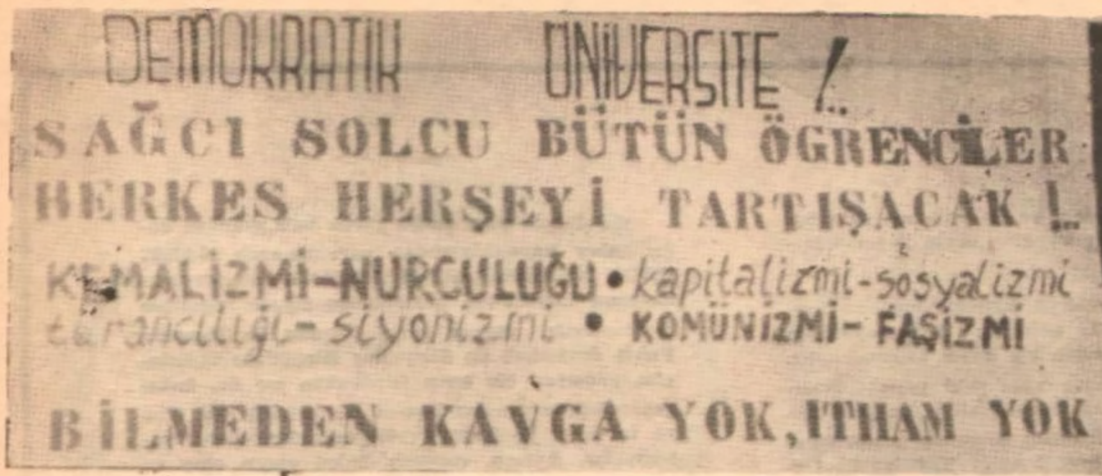
● Ne var ki, bu işin başarılmasına ilk olarak KOMÜNİST PARTİSİ'nin geliştirilmesinden başlamak gerekir. **Şayet Parti gereken şekilde yapıcı, düzenli ve aktif bir önderlik yapamıyorsa, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin sağlıklı bir şekilde sosyalizmi geliştirmeleri beklenemez.**

● **Sosyalistlerin kesin ve güçlü bir liderliği olmadan, sosyalizmi geliştirmekten bahsetmek kuru bir laf yığını olmaktan ileri geçemez.**

● Çekoslovak komünistleri partisinin yönettiği GÜÇLÜ bir sosyalizm yerine, Çekoslovakya'yı adeta bir «çekişmeler ve **tartışmalar»** toplumu haline getirmişlerdir.

Gelecek Hafta

Sosyalizme saldırılar

Üniversitedeki forumda gençliğin astığı döviz...

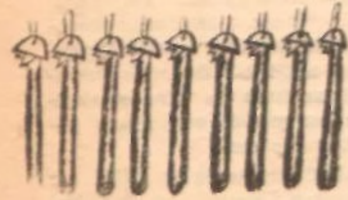

Demokratik Üniversite temelini gençlik attı

Osman S. AROLAT

«Özel yüksek okul patronlarına müjde! Bu okul satılıktır.» Yıldız Teknik Okulu'nun gündüz ve gece bölümü öğrencileri 9 Aralık 1968 Pazartesi günü bu cümleleri dev bir pankarta yazıp okul binalarına asarak boykota başladılar. Amaçları 58 yıllık okullarının mecliste sıraya girmiş olan kanunlarının bir an önce çıkarılması ve bununla içiçe bağlantılı olan özel yüksek okullar meselesinin bir başka yönüyle ortaya konulmasıydı. Öğrencilerin boykotun başlamasıyla birlikte kurdukları **Direniş Komitesi** bu kanunun çıkarılmasına kadar direnişlerini sürdüreceklerini belirterek, kanun çıkarılmazsa okullarının kapatılması yönünde çalışacaklarını açıklayan bir bildiri yayınladı.

Aynı gün İstanbul Hukuk Fakültesi'nde birinci anfide 2500 öğrencinin katıldığı yeni bir forum düzenlendi. Boykotların başından beri elde ettiklerini sıralıyan öğrenciler kısa dönemdeki yeni isteklerinin **«Tam-gün çalışma»** olduğuna karar verdiler. Ve boykot yöneticileri, tam-gün çalışmayla ilgili öğrenci isteklerini Senatoya bildiren bir muhtıra hazırlıyarak toplantı sonrası rektörlüğe verdiler. Öğrenciler boykotlarını bu isteklerinin yerine getirilmesine kadar sürdürmeyi de karar altına aldılar. Boykotun durmasını isteyen konuşmacıları yuhaladılar

[illegible] toplantı sırasında yayınlanan bildiride bir önceki forumda bezlere yazılı olarak ortaya konan **«Demokratik Üniversite»** görüşü daha geniş bir şekilde işlenmekteydi. Böylece yeni bir görüşün öğrenciler arasında yer bulmaya başladığı ortaya çıkıyordu. **«Sağcımız, solcumuz, hep birlikte ilk defa bir amaç etrafında birleştik. Demokratik üniversitedir bu amaç.**

«Demokratik üniversite, onun vazgeçilmez bir parçası olan öğrencilerin yönetime katıldığı bir üniversitedir.

«Demokratik üniversite, herkesin herşeyi tartışacağı; herkesin, öğrenmek istediği konularda hiçbir gizli yanı kalmamacasına açıklıkla öğrenim yapacağı bir kurum olmalıdır.

«Demokratik üniversite, öğretim üyelerinin bütün çalışmalarını üniversiteye hasretmeleri, genç öğretim üyelerinin bilim basamaklarında haklarıyla yükselmelerinin engellenmemesi demektir.

«Demokratik üniversite, iktidarın, milli olmıyan çevrelerin, emperyalizmin baskılarından uzakta; eğitimini halkının kalkınmasına en uygun yola yöneltmiş, gerçek bilime ve hür düşünceye saygılı olan üniversite demektir.

«Demokratik üniversite, bir takım tabuların yıkıldığı üniversitedir.

«Artık daha önceleri olduğu gibi yığınla solcu gencin, yığınla sağcı kardeşin kırılmasına yol açan çatışmalara son!

«Önce öğreneceğiz, sonra gerekirse kavga ederiz.

«Rastgele yapılan körükörüne kavgalar genç ve aydın kafalara yakışmaz.

«Herkes herşeyi tartışacak, kemalizmi - nurculuğu, siyonizmi - turancılığı, faşizmi - komünizmi, kapitalizmi - sosyalizmi BİLMEDEN KAVGA YOK, İTHAM YOK.»

Yayınlanan bildiri ile boykot içerisinde bir takım hedeflerde birleşilirken, bugüne kadarki yanlış saldırgan politikalara da son verilmesi yolunda harekete geçilmiş oluyordu. Öğrencilerin özellikle boykotun son günlerinde kendi aralarındaki tartışmaları ülke koşullarının kökenine indirmeğe başlamaları, bu görüşün üniversite içerisinde taraftar topladığının açık delili oldu. Öğrenciler bir yandan üniversite içersindeki sorunların çözümlerinde birleşirken diğer yandan daha temelli birleşimlere yönel-diler.

Üniversiteyi demokratik bir düzeye ulaştırma yolunda forumlar düzenleyen öğrenciler, Edebiyat Fakültesinde de birinci anfide öğretim üyeleriyle birlikte bir toplantı yapmışlardır.

Çeşitli düşüncedeki öğretim üyesi ve öğrencinin görüşlerini açıkladıkları bu toplantıda bazı öğrenciler engelleyici olma yolunda çaba göstermişlerse de toplantı düzenli bir şekilde sona ermiştir.

Boykot hareketinin asıl başarısını bu kurulan tartışma ortamında aramak ve bunu genişletmek gereklidir.

Öğrencilerin 2500 kişilik forumları gerçekleştirmeleri ve sürekliliğini sağlayabilmeleri karşısında İstanbul Üniversitesi Senatosu da aylardır sürüncemede bıraktıkları kararları hemen alır olmuşlardır. Geçen hafta içerisinde özel yüksek okulların anayasaya aykırılığı üzerine aldığı kararı açıklıyan Üniversite Senatosu, 10 Aralık 1968 günü de öğrencilerin muhtırasına cevap olarak **«tam gün çalışma»** yı kabul ettiklerini belirtmiştir. Rektör tarafından açıklanan bu karar şu şekildedir:

«İstanbul Üniversitesinde tam-gün çalışma usulü kabul edilmiştir. Öğretim üyeleri ve yardımcıları çalışmalarının tümünü üniversiteye vermek zorundadırlar. Öğretim üyeleri ve yardımcıları anayasa ve yürürlükteki kanunlar uyarınca görevlendirilecekleri kamu hizmetlerinden başka hiçbir iş alamazlar. An-

Boykotçu bir öğrenci uyarıyor!

ALDATMA ve savsaklama yanları olmakla beraber, üniversite kurullarıyla öğrenciler arasında diyalog belli bir oranda kurulmuştur. Tüm bunlar, üniversite öğrencisinin yeni aşamalara ulaşmasının bir temel taşı niteliğindedir

Bununla beraber, 9 gün öğrencinin tüm dayanışmasıyla süren ve şartlı olarak kaldırılan boykot hareketleri sırasında öğrencinin bazı öz istekleri gerçekleşmemiştir. Örneğin, açılamayacağı kesinlikle anlaşılan Özel Hukuk Yüksek Okulu'nda görev almayacaklarını söyleyen Hukuk Genel Kurulu üyelerinden tüm özel okullardaki görevlerinden de en kısa zamanda ayrılmaları istenmiştir. Öğretim üyeleri, bu isteğin gerçekleşmesini **«tam çalışma ve tazminat»** kanunlarının çıkışına ertelemeye kalkıştılar. Böylece kanun tasarısı mecliste sallandığı sürece, belki de yıllarca öğretim üyeleri özel okullarda ders vermeye devam edeceklerdi...

Buna karşılık öğrenciler Senato'ya bir muhtıra vererek bu kanunun çıkmasını çabuklaştırmak için öğretim üyelerinin üniversite dışı tüm ilişkilerini en geç gelecek ders yılına kadar kesmelerini istemişlerdir.

Ancak çıkarlarının kısa vadede zedeleneceğini gören öğretim üyeleri, prensip olarak kabul ettikleri tam çalışmanın uygulanmasını, kanun yürürlüğe girdikten bir yıl sonraya ertelemekte direnmişlerdir.

İşte bu ters tutum, öğrencilerin boykotu şartlı olarak durdurmalarının ana nedeni olmuştur. Çünkü, tavsiye niteliğini aşmayan ve kararı verenlerin kendilerini dahi bağlamayarak işi parlamentoya havale eden bu karar, öğrencinin pratik çözüm isteklerine ve **«ortak cephe»** önerilerine hayır demektir!

Öğrenciler ortak cephe konusunda ısrarlı ve kararlıdırlar. Senato ile kurulan diyalog bitmemiş ve yeni bir biçime dönüşmüştür.

Üniversite Senato'su, Reform Tasarısı ile Tam Çalışma ve Tazminat Tasarılarını hızla hazırlamalıdır. Bu taslaklar, parlamentoya sunulmadan önce kurulacak öğrenci komisyonları ve düzenlenecek forumlarla öğrencinin bilgisine sunulmalıdır

Ancak öğrencinin de görüşlerini yansıtan bir tasarı, üniversitenin ortak görüşü olarak parlamentoya sunulabilir ve parlamentodan çeşitli çıkar gruplarının kuşa çevirmesine fırsat verilmeden ivediyle geçirtilebilir.

Bunun, uyutulmaktan bıkmış ve son eylemleriyle artık aldatılamayacaklarını ortaya koymuş, yepyeni bir bilince ulaşmış öğrencinin genel isteği olduğundan kimse şüphe etmesin. Tersini düşünenler, yepyeni bir bilince ulaşmış öğrenci kitlelerinin daha sert tepkisiyle karşılaşacaklardır. Çünkü eylemler en haklı noktada kesilmiş ve gençlik aldatıcıları her zaman suçüstü yakalayabileceğinin bilincine varmıştır.

Dokuz günlük eylemi tam bir dayanışma ile sürdüren gençlik yepyeni bir üniversitenin temellerine ilk harcı koymuştur. **«Üniversitede her şey tartışılacak. Bilmeden kavga yok. İtham yok»** sloganının sahipleri, üniversite içinde başlattıkları fikir tartışmalarını düzenleyecekleri forumlarda mutlaka sürdüreceklerdir.

Yaşasın tüm üniversite gençliği; Yaşasın mazlum Anadolu halkı!

Haziran ayında başlıyan boykot ve işgal hareketleri böylece somut hakların elde edilmesi yolunda önemli adımların atıldığı bir döneme girmiştir. Bu, boykot yöneticilerinin ısrarla belirttikleri gibi, demokratik üniversitenin kuruluşu ile Anadolu insanının kurtuluşu yolunda ileri bir adım olmuştur.

zak bilimsel yönden istifade zorunluluğu olan hallerde öğretim üyeleri fakülteleri aracılığıyla belli işleri yapabilirler. Tam gün çalışmanın uygulanması, Üniversiteler Kanununun tadilinden ve Tazminat Kanununun yayınlanmasından itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır.»

Öğrencilerin verdiği sert muhtıra üzerine alınan bu karar, bazı öğretim üyelerince öğrenci isteklerinden bile ileri görülmüştür. Oysa, öğrenciler muhtıralarında tam gün çalışmayla ilgili kararın en geç gelecek ders yılı başına kadar alınmasını ve üniversite dışı tüm ilişkilerin kesilmesini istemişlerdir. Öğrencilerin bu istekleri hem özel yüksek okulların kapanışını sağlıyacak, hem de öğretim üyelerinin Devlet Üniversitelerine sahip çıkmalarına yardımcı olacak pratik bir çözüm önerisi olmuştur. Fakat, Senato kararı bu çözümü tam çalışma ve tazminat yasalarının çıkmasından bir yıl öteye ertelemiştir.

Senato'nun bu kararı üzerine yapılan forumda öğrenciler boykotların yukarıdaki nedenlerden şartlı olarak kaldırmışlardır. Öğrenciler, tam gün çalışma ve tazminat taslaklarının sadece öğretim üyelerinin değil, genel olarak üniversitenin isteği olarak parlementoya sunulmasını istemişlerdir. Bunun için de, Senatonun ortaya çıkaracağı taslağı yeni forumlar düzenliyerek değiştirmeyi ve son şeklini böyle

yapılacak incelemeler sonundaki eklerle belirlemeyi karar altına almışlardır. Bunun bir an evvel hazırlanması için yeni bir muhtıra hazırlanması görevi öğrenciler tarafından boykot komitesine direktif olarak verilmiştir. Böylece boykot her an başlıyabilecek bir yapı içerisinde şartlı olarak sona erdirilmiştir.

İktidarın görüşlerinden çok ileride olan bu tasarının kanun haline gelirken meclislerde özünü kaybetmemesi yolunda öğrenciler ve öğretim üyeleri üniversite adına birlikte etkilerini ortaya koymak zorundadırlar. Yoksa, peşi bırakılan bu kararlar bazı siyasi güçlerin etkisiyle üniversite özerkliğini zedeleyici hale dönüştürülebilir. CHP Genel Başkanının öğrenci hareketleriyle ilgili son yaptığı konuşmada **«boykotlar bir hastalık halini almıştır»** şeklindeki beyanı yada Tural'ın **«öğrenci boykotları ve grevler milli güvenliği zedeleyici bir nitelik taşımaktadır»** görüşü bu noktada gözden uzak tutulmamalıdır.

Senato'nun açıkladığı bu kararların açık olmayan yanı da, Üniversite içerisinde yer alan özel teşebbüsün paralı görevlisi öğretim üyelerinin durumlarının ne olacağıdır. Bu öğretim üyelerinin üniversite dışında kazandıkları onbinlerce liraları bırakarak üniversiteye dönmeleri epey uzak bir ihtimaldir. Bunun yanı sıra üniversiteden ayrılmayı tercih ettikleri takdirde üniversite içerisinde görevli olmalarından dolayı olan etkileri de azalacaktır. Yani fiyatları düşecek olan bu kocaman ünvanlı

öğretim üyeleri pek zor durumda kalacaklardır. Bu kişisel açmazlar, bir takım komplikasyonlar yaratacaktır. Öğrencilere düşen görev, bu noktada bütün öğretim üyelerinin dış bağlantılarını ortaya koymak ve bunlardan kopup kopmadıklarını belirlemektir.

Bu kararlar sonunda, doğaldır ki, tatlı kâr müesseseleri olan özel yüksek okullar macerası son bulacaktır. Artık özel okul patronlarının tek peşinde koşacakları mesele, kendilerinden yana olan siyasal iktidara daha yüksek fiyata satılmaktır.

Yeni kurulmakta olan özel okullardan bazıları, Hastaş'ta olduğu gibi, alan değiştirmek yolunu seçeceklerdir. Bilindiği gibi Hastaş, son boykotlardan sonra, Özel Yüksek Okul yerine orta öğretim seviyesinde kolejler kurmağa kararlı olduğunu açıklamıştır.

İstanbul Teknik Üniversite ve Teknik Okullarında da gelişme İstanbul Üniversitesi'ne benzeyen bir yapıya ulaşmıştır. Bütün fakültelerin yönetim kurulları Üniversite Senato'suna **«Özel Yüksek Okulların devletleştirilmesini - Mali özerkliğin gerekliliğini ve tam gün çalışma prensibini** kabul ettiklerinin kamuoyuna açıklanmasına ilişkin bir muhtıra vermişlerdir. Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri, öğrencilerle yaptıkları forumlar sonunda 1969-70 ders yılında özel okullara gitmiyeceklerini açıklamışlardır. Bunu yönetim kurulu kararı haline getirdikleri için, Mimarlık Fakültesi öğrencileri boykotu sona erdirmişlerdir. Teknik Üniversite açısından en büyük zorluk Kimya Fakültesi'nde ortaya çıkmıştır. Bu [illegible] öğretim üyeleri, diğer bütün fakültelerin aksine, öğrencilerle birlikte forumlara katılıp meseleleri tartışmamışlardır. Bu nedenden bu fakültede öğrencilerle öğretim üyeleri arasında bir "valog kurulamamıştır.

Okulları için yeni kanun çıkarılmasını isteyen, **«Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademileri»** haline gelme yolunda harekete geçen Yıldız Teknik Okulu öğrencileri ise boykotlarını bütün hafta boyunca çeşitli eylemlerle sürdürmüşlerdir.

Haziran ayında başlıyan boykot ve işgal hareketleri böylece somut hakların elde edilmesi yolunda önemli adımların atıldığı bir döneme girmiştir. Bu, boykot yöneticilerinin ısrarla belirttikleri gibi, demokratik üniversitenin kuruluşu ile Anadolu insanının kurtuluşu yolunda ileri bir adım olmuştur.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Başımıza bela edenler !..

Konuşurken, bu işlerden caymışlığını iyice anlıyordum da, anlamazlıktan geliyordum. Söylesin bakalım, daha neler söyliyecek diye bekliyordum. Çok genç yaşında tanımıştım. İhtiraslı, her şeyde ön almak istiyen bir davranışı vardı. Bir an önce üne kavuşmak istiyordu. Ün olsun da, nasıl olursa olsun istiyordu. Ün'ün türünü, çeşidini, soyunu seçmiyordu. Herkesin bileceği bir ün'ü olmasını istiyordu. Adı da öztürkçe idi. Çetrefil adlardan değildi. Bir söylenişte akılda kalmazdı. Zaman zaman kendi adı ile alay ettiğini bilirdim.

«— Benim adımdan da ünlü bir kişi olmaz ya, neyse. Ben bu adı üne kavuşturacağım.» derdi.

Nitekim kavuşturdu da. Bunda kimselerin payı yoktur. Kendi çabası, uğraşması vardır. Bu yönden her türlü kutlamaya lâyıktır. Çok çalıştı, çok yoruldu. Gece gündüz demedi, adını her yana, her yöreye duyurmak için elinden geleni ardına komadı.

Küçük içkili lokantalarda, genç yaşına rağmen, önce kendinden ünlü sanatçılar, ozanlarla görünmeye başladı. Yaşları ne olursa olsun, ünlü kişilerle görünmenin, kendi kişiliğine bir şeyler ekleyeceğini, adamdan sayılacağını iyi hesaplamıştı. Bir gün mağdur bir ozanla görmüştüm onu. Cebinde para olmadığı halde, bu ozanla görünmede, ününe bir şeyler katılacağını biliyor, parasını boş yere harcamadığını gösteriyordu. Yabancı dostluklar seçerken dikkatli davranıyordu. Kim işine o günlerde yarayacaksa, kim ününe o günlerde bir şeyler katacaksa o yolda gidiyordu.

Ona yakınlık gösterenler, arkalarına dönüp baksınlar, o ilerledikçe, kendilerinden bir şeyler eksilerek ona nasıl hizmet etmiş olduklarını anlıyacaklardır. Bunları onu küçültmek için yazmıyorum, dayandığı gerçeği ortaya koymak için anlatıyorum. Bu gerçek neye yarar? Bugün hiç bir şeye yaramaz. Bir şeye yaramışsa, ününe bir şeyler katmak istiyen onun işine yaramıştır.

Solculukla ilintisi yoktu. Hattâ solcuları küçümser, onların ülkenin gerçeklerini dikkkate almadan boş yere ömürlerini tükettiklerine inanırdı. Bunu kimseden çekinmeden rahatça söylerdi. Eski solcular onun gözünde (hapiste boşyere yatan enayiler) di. Bunu söyler, bunu dinletirdi çevresinde... Ama onlarla gezmeden de çekinmezdi. Bunu çevreye bir tür cesaret gibi gösterirken, çekinilecek kimselere de :

«— Ben bunlardan değilim ki, bunların ne olduklarını öğrenmeğe çalışıyorum...» gibilerden kostaklanırdı.

Bu kostaklanma, küçümseme uzun yıllar sürdü

Günün birinde, kendinin (**kanunların** izin verdiği sınıra değgin yaklaşan **bir sol**cu) olduğu öğünmesine kadar vardırdı. İşi Görenler :

«— Ne güzel de söylüyor...» diyorlardı.

Ona, bunları söylemeye izin verenler, bu izni verdiklerini söyliyenleri kınayanlar, şimdi nasıl da dizlerini döğüyorlardır.

Haşin, sert, karşı çıkanlara hışımlı davrandığı için bir korku rüzgarını salmıştı dört yana. Ona çatılamaz, çatıldığı zaman insanın başı belâya girer gözüyle bakıyorlardı. Üstüne varıldığında, karşısındakini lafebeliği ile alt etmeyi bilirdi. Bu yolda dilbazdı, becerikliydi.

Elaltından kimsenin yanına yöresine yaanşmasına göz açtırmazdı. Bütün yolları, delikleri kapatırdı. Bu yöntemine uzun yıllar sadakatle bağlı kaldı. Biri öne geçer gibi olmasın, en büyük engel olarak o çıkardı karşılarına... Bunu ben bildiğim gibi, şimdi ünlü bir çok arkadaşımız da bilir. Eviçi bir çok tartışma, kavga, kırgınlık ve küskünlükleri olmuştur. Benim için bugün bulunduğu yere gelmesi hiç bir zaman sürpriz değildir. Daha başka yerlere, noktalara geleceğini de biliyorum. Ne versen doymıyacak bir canavar iştihası yatar içinde. Bu canavarı da bugünkü imkânlarla doyuramazsınız Doymayı bilmez

Artık, kendinin de tanmın edemiyeceği, bir duvarın kenarına kadar gidecektir. Buraya doğru giderken önüne ne gelir ne çıkarsa, yıkmadan, devirmeden geri durmayacaktır. Onu yıkacak ve engel olacak bir tek duvar vardır: kendi duvarı. O duvarda tıkanacak ve duralayacaktır) da ancak o duvar, kendi duvarı üstüne devrilip, altında yıkılıp kaldığı zaman

Benimle kişisel hiç bir alış verişi olmamıştır. Ben kızıp darılmadım da. Bugünkü haline de kızıp darılmıyorum. Bugünkü hale gelirken, onu bugünkü hale getirenlerin davranışlarına kızabilirim ancak. Güçlü gibi göründüğü için, bunu kimseler de ona açık yüreklilikle, dostça veya düşmanca- söyliyemezler. Öyle bir tafra ile üstlerine gider ki bunu kimse ar'ası kolay göze alamaz

Eski arkadaşlarımın yüreklerinde sönmediğini sandığım ateşe sesleniyorum: bu geliş çizgisinde, bu tafralı hışmın böyle davranmasında suç payı sadece onun mudur? Değildir. Biz bu günlere gelinciyedek, bunca kahırları, mihnetleri çektik, çekinmedik, korkmadık, yüksünmedik, şimdi bunun her şeyin üstüne çıkan öğütçülüğü karşısında pes mi diyeceğiz? Demiyeceğimiz açık ve aşikâr... Ama neden sesimiz çıkmıyor, neden susuyoruz

Bir tek sebebi var: çünkü hepimiz, tafrafuruşun bu hale gelmesinden sorumluyuz da ondan...

Rektörün araba... bir genci çiğned...

Üniversiteye giremeyen ö... rencilerden bir kısmı Univer... te Senatosu toplantısı sonu... kendi durumlarıyla ilgili ola... rektörle yaptıkları tartış... sonunda cevap alamadıkları... çin, arabasının önüne ve a... sına yatarak hareketini en... lemişlerdir. Bu engelden ... tulmak isteyen rektör şof... emir vererek otomobili ha... ettirdiği için otomobilin ... de yatmakta olan Mete S... adındaki öğrencinin ayağ... miştir.

Ayağı yaralı arka... bayrağa sarıp bir seyy... cının arabasına bindire... törün durumunu prote... vilayete gitmeğe ça... öğrenciler Çarşıkapı'da ... polisi tarafından ... dağıtılmışlardır.

Amerika'nın "En ilerici" sendikacısı Reuther'in ilericiliği hangi seviyede

REUTHER VE TÜRKLER
— İşçi sınıfı partisi gerekli mi, değil mi? —

BİRLEŞİK Amerika'nın en devrimci sendikacısı olarak tanınan Otomobil, Traktör ve Uçak İşçileri Sendikası Genel Başkanı Walter Reuther geçen hafta Türkiye Maden İş Sendikası'nın misafiri olarak İstanbul'a gelip, iki gün kalmıştır.

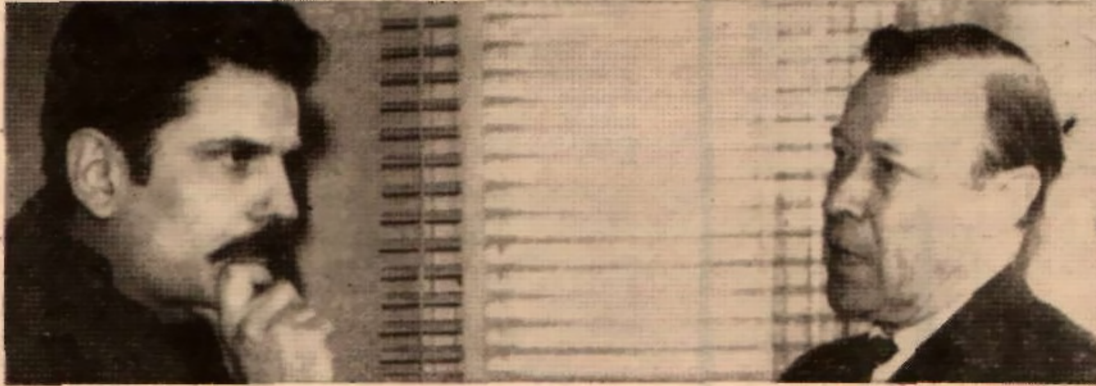
Maden İş Sendikası'nın tanıtma bülteninden öğrenildiğine göre, Walter Reuther iki kardeşiyle birlikte 1928 yılında Detroit'teki Ford Fabrikası'na kalifiye işçi olarak girmiş, beş yıl sonra da sendikacılık hayatına atılmıştır. 1933 yılında kardeşi Victor Reuther ile birlikte dünya turuna çıkan Walter Reuther, Sovyetler Birliği'ndeki Gorky Otomobil Fabrikası'nda hem işçi, hem de öğretmen olarak çalışmıştır. İki yıl Sovyet Rusya'da kaldıktan sonra Amerika'ya dönen Reuther, 1937 yılında işçilerin General Motors Fabrikası'nı işgal etmelerine yol açan bir grev hareketini organize etmiş, 1946'da da Otomobil, Traktör ve Uçak İşçileri Sendikası'nın genel başkanlığına seçilmiştir. Hayli mücadeleli bir sendikacılık hayatı olan Walter Reuther 1948'de işverenlerin peşine taktığı gangsterler tarafından kardeşi Victor Reuther ile birlikte yaralanmıştır.

Daha sonra Amerikan sanayi sendikaları birliği CIO'nun başkanlığını yapan Walter Reuther, bütün Amerikan işçilerini tek kuruluşta toplamak için 1954'te tutucu bir teşkilat olan AFL ile birleşmeyi kabul ederek AFL-CIO'nun kuruluşuna yardımcı olmuştur. Ancak, Amerikan Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA)'nın bu kuruluşa müdahale ettiği kardeşi Victor Reuther tarafından meydana çıkarılınca Reuther, bu yıl sendikasını AFL-CIO'dan ayırmıştır.

Uluslararası sendikacılık alanında da faal olan Walter Reuther, ICFTU'nun da kurucuları arasındadır. Ancak AFL-CIO'daki bölünmeden sonra Reuther'in sendikası bu örgütten de ayrılmıştır.

Maden İş Sendikası bülteninde Reuther için ayrıca şu satırlar da yer almaktadır: **«Siyaset alanında da ilerici fikirleri ile tanınan Walter Reuther, Vietnam Savaşı'nın ancak bugün olduğu gibi bir konferans masasında çözümlenebileceğini ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler'e alınması gerektiğini öne süren Amerikalılar arasındadır. Dünyada genel silahsızlanmaya gidilmesi ve termo-nükleer buluşların barış için kullanılması için büyük gayret göstermiştir ve göstermektedir.»**

Walter Reuther, İstanbul'da bulunduğu sırada DİSK'in genel merkezinde de bir basın toplantısı yapmıştır. Basın toplantısı sırasında DİSK ve Maden İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler'e dostluk gösterisi olarak bir Kennedy büstü armağan eden Walter Reuther'in ilericilik anlayışı ve işçi sınıfının mücadelesindeki yeri gazetecilerin sorularına verdiği cevaplarla daha açık olarak belirmiş ve bu **«en ilerici»** Amerikan sendikacısının ancak Martin Luther King, Hubert Humphrey çizgisinde bir ilerici olduğu anlaşılmıştır.

REUTHER, DERGİMİZ YÖNETMENİ ÖZGÜDEN İLE KONUŞUYOR
— ...Ve CIA konusundaki sorulara cevap vermekten kaçıyor —

İlk olarak **«zenci sorunu»** ile ilgili bir soruyu cevaplandıran Reuther şöyle demiştir:

«— Bizim en ciddi dahili sosyal meselemiz budur. Sendikamız, Amerika'da ırk ayırımı engellerini yıkmanın öncülüğünü yapmaktadır. Bu konudaki mücadelemiz üç ayrı alanda yürütülmektedir. Eğitim, iş imkânları ve konut sorunu.

Eşit eğitim fırsatı bulamayan zenciler, kalifiye olamadıkları için iş bulma konusunda beyazlarla rekabet edememektedirler. İş bulma imkânlarındaki eşitsizlik dolayısıyla, oturdukları yerler de beyazlarınkine göre çok kötüdür. Sendikamızdaki zenci üyelerin oranı yüzde 28'dir ve bu üyeler en yüksek kademelerimizde dahi görev alabilmektedir. Bundan 33 yıl önce sendikamızın tüzüğüne ırk ayırımına karşı maddeler konulmuştur. Oysa AFL-CIO'da hâlâ ırk ayırımı yapılmaktadır. Dr. Martin Luther King'in yaptığı yürüyüşe de AFL-CIO karşı çıkmıştır. Bu yürüyüşe katılan tek sendika lideri ben oldum.»

«Pasif mücadele» metodunu reddeden SİYAH İKTİDAR hareketi hakkında ne düşündüğüne dair bir soruya Reuther'in

verdiği cevap ise şu olmuştur:

«— Siyah iktidarın çeşitli yorumları vardır. Eğer Martin Luther King'in anladığı anlamda olursa, o zaman siyah iktidar hareketini destekliyorum ve bundan şunu anlıyorum: Siyahlar kendi teşkilatlarını kurmalıdırlar. Kendileri kuvvetli hale gelmelidir. Eğer kuvvetli hale gelmezlerse toplumda sözleri geçmez. Eğer siyah iktidar hareketiyle siyahların beyazlardan kopması kastediliyorsa, buna inanmıyorum. Toplumun meselelerine «siyah cevap» ya da «beyaz cevap» diye bir şey yoktur. Zenciler diğer kuvvetlerle birleşmelidirler. Sendikalarla işbirliği yapmalıdırlar. Ekonomik alanda, siyasi alanda işbirliği yapmalıdırlar. Ancak böyle bir işbirliği olursa ırk ayrılığı ortadan kaldırılabilir.»

Zencilerin bugüne kadar beyazlarla işbirliği yaptıklarını, fakat ırk ayırımının bir türlü ortadan kaldırılamadığını, zencilerin «köle» likten kurtulamadığını, bu bakımdan siyahların kendi işlerini kendilerinin görmelerini öngören «SİYAH İKTİDAR» hareketinin zorunlu hale geldiğini hatırlatan bir gazeteciye Reuther, demagojiye saparak şu cevabı vermiştir:

«— Köle demek doğru değil-

Olağanı önemsemek

Öğrenciler, artık Türkiyede de, toplumun karşılaştığı meseleleri sadece, kendisi açısından dile getirmiyor. Bu bakımdan, dünya dönüşüm bunalımı, bizim toplumumuzda da paralelini kurmaktadır. Üniversitedeki öğrenci hareketlerinin, gittikçe daha sağlam ayaklara oturduğunu görüyoruz. Şimdi şu sıralar öğrenciler, işçilerle de ittifak ilişkileri kurmaya başlamışlardır. Hazır ve erken kuşkucular, bundan, bugünden yarına patlayacak bir toplum ayaklanması anlamı çıkararak, etrafa terör havaları estireceklerdir. Oysa, bu kurulmakta olan ilişkide, daha önde gelen bir gerçek var: Bürokrasinin siyasal iktidar tarafından yozlaştırılmasına karşı bir tepkidir. bu. Öğrenciler, gittikçe bir sınıf bilincine vardıkları için, itiraz ettikleri konularda, doğal müttefiklerini bulmaya başlamışlardır. Açıktır ki, toplumda bugün daha çok ve daha açık yollarla sömürülenler, işçilerdir. Öncelerden bürokrasiye katılmış kimselerin büsbütün, şimdilerde katılacakların ise kısmen olmak üzere, yaşama koşulları, sınıfsal ilişkilerini koparacak veya zayıflatacak bir niteliktedir Bu koşullar, iyiye dönük ve çalışanlarınkinden uzaktır. Üzerlerindeki «yabancılaşma baskısı» bir yana, esasen, gördükleri hizmetler de doğrudan doğruya üretim ilişkilerinin üzerinde toplanmamaktadır. Bunlar esasen, teorik olsun- eylemsel olsun bilinen bir takım verilerdir. Ne var ki, bunları Üniversiteli gençler de öğrenmeye, anlamaya ve somutlaştırmaya başlamışlardır. Bunun için de, işçilerle elele gelmeleri çok olağan. Kendilerini toplumda, çözüm çabasına çağıran temel çelişkiyi görmeğe, elbette yöneleceklerdir.

Bu ittifak, ilerideki oluşmalar bakımından, çok umut verici bir ön-oluşmaya işarettir. Bir yandan, Özel teşebbüs bütün sağ kanat siyasal partilere açık veya gizli bağıtlarla kendisini yamamakta iken, bu oluşmanın ortaya çıkması, toplumdaki karşılıklı güçler bakımından, birçok bilimsel açıklamayı yürürlüğe sokuyor. Zamanla bu açıklamalar, artık yerli örnekli de, yapılabilecektir.

Burada TİP'e ilişkin varsayımları -henüz partideki çalkantılar düzelmedikçe, yeni yönetim kendisini ortaya koymadıkça- yapmak biraz erken olacak. (Bir süre önce kaçırılmış fırsatları, değerlendirilmemiş olayları bir payı ile eleştiri konusu yapmak, her zaman mümkün.) Şu da var ki, Türkiyedeki sosyalist oluşma, hiçbir zaman TİP'in tekelinde olmamıştır. Ancak, ilerideki iktidarlaşma olanaklarını da, hesaba katmak zorundayız. Bu, tek sol nitelikli partiye, birçok görevler yüklüyor. Sosyalizm, kurulu örgütün toparlanmasını ve fonksiyonlarına «tarihi görevine» dönmesini gerektiriyor. Anarşiye aralanan kapıya bir kilit asmak zamanı çoktan gelmiştir. TİP ayni kılık içinde, bu sıralar bir yapı ve ruh değiştirerek siyasal bir ölü olmadığını da, olmayacağını da ispatlıyacak yola girmelidir. Toplumdaki bilinçlenme örgütsüz bir ruh haletine bırakılmayıp, gerçek tepki niteliğini kazanmalı ve korumalıdır.

Bu bakımdan, Üniversiteli gençlerden başlayan sosyalist ittifak gittikçe de genişlemeye açılırken, bunun üzerinde de durmak gerekir: İşçiler patron güçlerle kısa vadeli uzlaşmalara sokulup bu birlikte oluştan uzaklaştırılabilirler. Toplumsal akıcılığın etkisine alınmış gibi bir göstermecilikle, sınıfsal karakterlerinin yitirilmesine, gene ayni güçlerce itilebilirler. Bunun gibi, bir çözülme, kapitalist baskılar altında bulunan öğrenci-toplum ilişkilerine de sıçrayabilir.

Bütün bunlar, son işçi-öğrenci ittifakının, hemen hatırlattıklarıdır. Bu konu üzerinde gerektikçe duracağız. Ancak şimdiden şunu belirtelim : Toplumsal güçlere, siyasal nitelik keyfen verilemiyeceği gibi, keyfen geri de alınamaz onlardan. Yeter ki, bu güçlerin ideolojik yetenekleri kısır tartışmalarla zaman kaybına uğratılmasın!

Dr. Mehmetcan KÖKSAL

EN UZUN GREV

«Tapınaklar, hanlar, yalılar, konaklar.
Kocaman bir işçinin kocaman eli.»

Kocaman işçilerin, kocaman ellerinin, kocaman kitaplar olduğu bir işyerinde, Türkiye Basımevi'nde 22 işçi 280 gündür GREV yapmaktadır. Ve haklarını alana kadar daha birçok 280 günler grevlerini sürdürmek azmindedir.

İşçiler greve, «12 yıl kıdem ortalaması, 12 lira asgari ücret» **şartlarının değişmesi için başlamışlardır. Grevin başlamasından bu yana bütün arabulucular işçilerin bu çağ dışı şartlarının değişmesi gerektiğinde birleşmişlerdir. İşverenler sendikası bile bu şartların işçiler lehine değiştirilmesi gerektiğini işverene kabul ettirmek istemiştir.**

İşveren Tahsin Demiray, yıllardır yanında çalışan, hattâ 1934 yılında işyerine girmiş olan işçilerin haklarını vermemektedir. Onların kendisini milyoner, milletvekili yapan emeklerini hiçe saymaktadır. İşçilerin bağlı oldukları İstanbul Basın İş Sendikası'nın yüzde 25 zam teklifinin karşısına, yüzde 7 zam verebileceğini söyleyerek çıkmaktadır. İşçilerin günde 3 lira olarak teklif ettikleri yemek parasını bile bir önceki sözleşmede kabul ettiği 1.5 lira'dan daha aşağıya, 1 liraya düşürmek istemektedir. İşçilerden, iki simit bir çay yada lahmacunla karınlarını doyurarak kendisine hizmet etmesini beklemektedir.

İşçilerin yağmur çamur demeden sürdürdükleri grev karşısında işveren ayrıca suç da işlemektedir. Baskısı grev öncesi bitirilen «Bozkurtların Ölümü» **ve dizgisi yarılanmış** «Şoförün Kitabı» **işveren tarafından başka matbaalara kaçırılıp tamamlanmış ve satışa çıkarılmıştır.**

Ama işçiler bütün bu haksızlıklara rağmen sendikalarından aldıkları yarı maaşlarıyla grevlerini sürdürmektedirler. Günde sekizer saatten gece gündüz işyeri önünde nöbet tutmaktadırlar.

280. günün nöbetçisi Abdullah Kaplan sekiz yıldır çalıştığı işyerinin şimdi kapısı önünde. Ama yarın içeri gireceğinden, hakkını alacağından emin. 58 yaşında ve dört çocuk babası. Sabah yedide aldığı nöbetini öğleden sonra saat ikide devredecek. Grevle ilgili en önemli hatırası iki arkadaşının emekliye ayrılması. 20 yıllık işçi arkadaşı Münacettin Aynur ve 300 lira aylıklı Bergüzar Öner'in emekliye ayrılmaları Abdullah Kaplan'ı çok içlendirmiş, onlardan söz ederken bir garip mahzunluk çöküyor üstüne.

280. gününde grev pankartlarının üstüne gene yağmur yağmakta. Pankartlar üzerleri naylonlarla örtülü gelip geçen İstanbullulara, Türkiye Basımevi işçilerinin ve aynı durumdaki bütün işçilerin dramını hatırlatıyor:

«Etin kilosu 16 lira, günlük ücret 12 lira.»

«Niçin grev? İnsanca yaşamak, Uygarca çalışmak, yasalara uymak için grev.»

«Demiray, anayasaya, insan haklarına ve alınterimize saygı göster.»

«Anayasa Madde 36: Mülkiyet hakkının kullanılması, toplum yararına aykırı olamaz.»

Ve günlerdir süren grev, belki daha günler ve günlerce sürecek. Fakat mutlaka işçilerin haklarını elde etmeleriyle bitecek.

GREV GÖZCÜSÜ
— Kutsal nöbet —

dir. Mesela bizim sendikamızda onbinlerce zenci beyazlarla aynı ücreti alır. Fakat güneyin bazı bölgelerinde çok baskı altındadırlar. Zenciler beyazların statüsüne sahip değildirler. Ancak diyebilirim ki, Amerika'daki zenciler Sovyetler Birliği'ndeki bir Rus işçisinden daha bürdürler.!»

Bu demagojik cevap üzerine bir başka gazeteci, siyah-beyaz ayırımının aslında egemen sınıflar tarafından yaratıldığını, bu suni ayrılığın ortadan kaldırılması için önce siyah ve beyaz emekçilerin tek bir siyasi örgütte, yani bir sınıf partisinde toplanmaları gerekeceğini belirterek Amerika'nın en ilerici sendikası olarak bir sınıf partisi kurmayı düşünüp düşünmediklerini Reuther'den sormuştur. Reuther'in bu soruya verdiği cevap yine kaçamak bir cevap olmuştur:

«— Bu sorunların siyasi parti yoluyla halledilebileceğini sanmıyorum. Çünkü her toplumun kendi değişik tarihi şartları vardır. Zenci meselesi siyasi değil, sosyal bir problemdir. Sosyal problemleri bir işçi partisi değiştiremez. Mesela İngiltere'de İşçi Partisi vardır. Irk ayırımından yana çıkmıştır. Demek ki her şeyden önce insanların tutumunu değiştirmek gerekmektedir.»

Düzeni değiştirmeden insanların tutumunu değiştirmek mümkün müdür? Dergimiz yönetmeni Reuther'e, kendisini misafir eden Türkiye Maden İş Sendikası yöneticilerinin İşçi Partisi kurucusu olduklarını hatırlatmış ve düzeni değiştirmeden insanları değiştirmenin mümkün olamayacağını söylemiştir. Bunun üzerine Reuther konuşmasına şöyle devam etmiştir:

«— İnsanı değiştirmek kolay değildir. İnsanlar asırlardan beri birbirlerine savaş açmışlardır. Medeni ilerleme o duruma geldi ki, silahlanma yarışına son vermemiz lazımdır. İnsanlar kendileri için istikbal hazırlamak zorundadırlar. Bu da davranışları değiştirmekle mümkündür.

İşçi sınıfının bir siyasi teşkilatı olmalı mıdır? Evet... Fakat bunun şekli her memleketin tarihi şartlarından doğacaktır. Biz eğer Amerika'da işçi partisi kurmuş olsaydık, bir kenarda kalırdık, tecrit edilirdik. Oysa şimdi Demokrat Parti yoluyla çalışıyoruz. Ve öyle inanıyoruz ki, Demokrat Partinin görüşleri, Avrupa'daki işçi partileri kadar, hattâ onlardan da ileridir. Demokrat Parti'ye mensup Harry Truman, John Kennedy ve Hubert Humphrey gibi politikacılar, Avrupa'daki sosyal demokratların liderleri kadar ilerici olmuşlardır. Bu bakımdan, ayrıca bir sınıf partisine ihtiyacımız yoktur.»

Demokrat Parti'nin de en az Cumhuriyetçi Parti kadar Amerikan büyük sermaye çevrelerinin hizmetinde olduğu ve gerek zencilere, gerekse işçi sınıfına toplumda layık olduğu yeri tanımak şöyle dursun bir takım sadaka kabilinden lütuflarla göz boyacılık yapmaktan ileri gitmediği bilindiği için, bu cevabı ile «Amerika'nın **«en ilerici»** sendikacısının ilericilik derecesi ortaya çıkmıştır. Bu cevabına göre Walter Reuther, bırakın sosyalistliği, bir sosyal demokrat dahi değildir, olsa olsa Kennedy, Martin Luther King cinsinden bir radikaldir.m

Nitekim bu cevap üzerine dergimiz yönetmeni, Walter Reuther'e kendisiyle tamamen farklı temel görüşlere sahip bulunduklarını, bu bakımdan bir görüş birliğine varmalarının mümkün olmadığını bildirmiştir.

Reuther, daha sonra, AFL-CIO yöneticileriyle arasındaki anlaşmazlık hakkında sorulan bir soruya şu cevabı vermiştir:

«— AFL-CIO tamamen statükoya, kurulu düzene bağlıdır.

Sendikacılığı sadece toplu sözleşme yapmaktan ibaret zannetmektedirler. Biz de toplu pazarlığa inanıyoruz ama bununla yetinmiyoruz. Toplumumuzun şartlarının düzeltilmesi için politik ve sosyal rol oynamamız gerektiğine inanıyoruz. AFL-CIO'ya rakip olacak ikinci bir konfederasyon kurmayacağız. Sadece bir aksiyon grubu meydana getireceğiz. Bu aksiyon grubu, ırk ayırımı, mesken dertleri gibi sosyal sorunlarla meşgul olacaktır.»

Vietnam'daki Amerikan vahşeti hakkında ne düşündüğü ve Vietnam'da savaşın durdurulması için savaş sanayii işyerlerinde greve gitmeyi tasarlayıp tasarlamadığı konusundaki bir soruya karşılık Reuther şunları söylemiştir:

«— Vietnam'da savaşın durdurulmasını ben de istiyorum. Fakat bu basit bir mesele değildir. Vietnam'daki savaşın, Amerika'da muayyen sayıda işçilerin greve gitmesiyle durdurulması düşüncesi romantik bir şeydir.

Vietnam Sorunu da, Çekoslovakya gibi, büyük kuvvetlerin aralarındaki kuvvet yarışmasından doğmuştur. Amerika'yı, bu meseleye böyle derinlemesine karıştığından dolayı hatalı görüyorum. Çünkü benim inancıma göre, oradaki meseleler, ekonomik, sosyal ve politik meselelerdir. Bunlara askeri yoldan cevap bulunamaz.

Amerika hatalıdır, çünkü sorumluluğu tek başına yüklenmiştir. Madem ki 1954 Cenevre Anlaşması imzalanmıştır, Vietnam Meselesi uluslararası bir teşkilat tarafından ele alınmak lazımdır. Amerika ne kadar büyük devlet olursa olsun, Vietnam sorununu tek başına çözmek kabiliyeti dışındadır.

Ben Amerika'da uzun süre bombardımanın durdurulmasını istedim. Mesele savaş alanından konferans masasına kaydırılmalıydı. Ne yazık ki, bazen hal çareleri bulmak zor oluyor. İki taraf da masaya oturduğuna göre, artık ateşin kesilmesi lazımdır.

Vietnam'da nihai hal yolu, insanların kendi kendilerinin yönetimi konusunda karar vermeleridir. Halk demokratik yoldan kendi hükümetini kurmalıdır. Ne Amerika'nın ne de Hanoi'nin tesirinde bulunmamalıdırlar. Meydana gelecek hükümet solcu hükümet de olsa, Amerikan halkı bunu memnunlukla kabul edecektir. Yeter ki, demokratik yollardan kurulsun.»

Walter Reuther ve kardeşi Victor Reuther'in AFL-CIO'dan ayrılmalarının başlıca nedenlerinden birinin, CIA'nın işçi hareketine sızması olduğu bilinmektedir. Özellikle Victor Reuther bu sızmaya karşı mücadele açmış, onların bu mücadeleleri, Amerika'da yayınlanan «CIA and the Labor...

kitapta uzun uzun anlatılmıştır.

Ne var ki, Walter Reuther, İstanbul'daki basın toplantısında CIA ile mücadeleleri hakkında bilgi isteyen gazetecilere herhangi bir açıklama yapmaktan titizlikle kaçınmış ve sadece, **«İster CIA olsun, ister başka bir grup olsun, hiç kimsenin işçi meselelerine karışmasına taraftar değiliz. İşçiler hakkındaki kararı ancak işçilerin kendileri vereceklerdir»** demekle yetinmiştir.

Reuther'in bu kaçamak cevabı, **«en ilerici Amerikan sendikacısı»**nın kulağının bazı çevreler tarafından çekildiğini göstermektedir.

Aynı ihtimal, Amerikan sendikalarının Sovyet sendikalarıyla işbirliği yapması için giriştikleri teşebbüsün ne olduğu sorumuza Reuther'in verdiği cevapta da kendisini hissettirmiştir. Reuther, **«Evet, böyle bir teşebbüsümüz olmuştu. Fakat Çekoslovak Olaylarından sonra Sovyetler Birliği'ni şiddetle protesto ettik. Şimdi böyle bir ilişki kurmamız söz konusu değildir!»** demiştir.

Anlaşıldığına göre, en ileri Amerikan sendikası da, artık «soğuk savaş»ın etki alanı içine girmiş ve standardize edilmiş bulunmaktadır!

"Şairin yaşantısı şiiridir"

Yevgeni Yevtuçenko'nun ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan «YAŞANTIM» adlı kitaptan alınmıştır.

BİR şairin yaşantısı şiiridir. Ondan gayrısı olsa olsa dipnot olabilir. Şairin şair olabilmesi için okuyucu onu -avucunun içinde tutuyormuşcasına- tüm duyguları, düşünceleri ve eylemleriyle bir arada görebilmeli.

Eğer şair kendini ikiye bölmeye, yani adamlığını şairliğinden ayırmaya kalkıyorsa, sanatçı kişiliğine kıyıyor demektir.

Rimbaud esir tüccarı olunca şiiri bırakmıştı. Hayatı ülküleriyle çatışmıştı çünkü. Onunkisi hiç değilse namusluca bir çıkış yoluydu.

Oysa hayatları artık şiirlerine uymaz olduktan sonra da yazmaya devam edenler, olduklarından başka türlü görünmeye çalışanlar var.

Onların yazdıkları yalnız onlara kalsa şiirdir.

Şiir aldanmaz.

Şiir onlara sonunadek yar olmaz.

Şiir yalanı bağışlamayan kıskanç bir kadındır.

Gerçekten daha azını da bağışlamaz, şiir. Bazıları hayatta hiç yalan söylememiş olmakla övünürler. Acaba hayatlarında kaç kere, gerçeği söylemektense, susup işlerine bakmayı yeğ gördüler?

Böylelerine sorarsanız, özürleri de hazırdır. Yine kendileri gibilerin bulduğu bir atasözü: «Sükut altındır.»

Ne ki, sükut altınsa, altın da kof. Hayat için genellikle doğru bu. Şiir için daha da doğru. Çünkü şiir yoğun bir biçimde hayattır.

Kendini bilmekten kaçma, giderek, başkalarının hayatlarına ve acılarına sırt çevirmeye varır.

Uzun bir süre Sovyet şairleri kendi düşünceleri, kendi çelişkileri ve karmaşıklıkları üzerine, dolayısıyla başkalarının sorunları ve çelişkileri üzerine, hiçbir şey yazmadılar. Bunu derken, sadece, Proleter Kültürü (Proletkult, burjuva kültüründen kesinlikle ayrılan yeni bir proleterya kültürüne ihtiyaç olduğuna inanan aydınlar tarafından 1917 Eylül'ünde kurulmuştu. Lenin 1920'de ona karşı çıkınca, birkaç yıl içinde büyük ölçüde etkisini yitirdi. 1932'ye kadar şöyle böyle sürüp gitti, sonra dağıldı.) akımının «ben»in yerine getirip koduğu «biz»i düşünmüyorum. Neydi o «biz»in basılı sayfayı kara-dumana, gürültüye boğup insan benliğinin ince, eşsiz musikisini bastırışı! Akımın dağılıp sona ermesinden çok sonraları bile, tekil birinci şahıs sigasıyla yazılmış nice şiir o devasa korkuluğun, yani «biz»in gölgesini taşıyıp durduydu. Şairin «ben»i gramerden bir isimdi sadece. Bazen «seviyorum» gibi basit bir kelime bile öyle soyut, öyle söylev çekercesine bir sesle söylenirdi ki, «seviyorum» yerine «seviyoruz» dense birşey değişmezdi.

«Lirik kahraman» deyiminin edebiyat eleştirmenlerimiz arasında moda olduğu zamandı bu. Onların reçetesine göre şair şiirinde kendisi olmayacaktı. Bir sembol olacaktı.

O sıra yazılan şiirlerin çoğu dış görünüşte yazarların hayatlarına değgin şiirlerdi. Yer isimleri olurdu çoğunda. Şairin doğup büyüdüğü şehir, gezdiği yerler, başından geçen bazı olaylar... Yine de ama, eti kemiği yoktu bu şiirlerin. Hani biraz yetenekli yazarları üslup özellikleriyle belirleyebilirdiniz ama, düşünce özellikleriyle birini diğerinden ayırdedebilmek gücün gücü bir işti. Yaşayan, var olan, gerçek insanlar diyemezdiniz hiç birine. Çünkü gerçek olan,

Millî Savunma Bakanı Anarşiye önayak oluyor!

Necmiye BEHRAMOĞLU

YEDEK Subay Okulu eğitimini bitirdikten sonra 30 Eylül 1967 tarihinden 25 Eylül 1968 tarihine kadar kur'a ile atandığı Trabzon'daki görevine devam eden Ataol Behramoğlu, bu tarihte Kara Kuvvetleri Komutanlığının (asal) 4031-68-Yd. Sb. Tay. Ks. (26) 116 sayılı emri ile Malazgirt'teki 243. Piyade Alayına tayin edilmiştir. Bu atama kararı esas yönünden yasa, tüzük ve teamüle aykırıdır. Nitekim Danıştay'da açılan dâva sonucu Danıştay 10 uncu Dairesi 1968-1381 esas no. ile 21.10.1968 gününde OYBİRLİĞİ ile yürütmenin durdurulması kararını vermiştir. Karar 29 Ekim'de taraflara tebliğ edilmiştir. Tebliğ tarihinden 8 Kasım'a kadar geçen süre içerisinde dâvacı Ataol Behramoğlu Trabzon'daki yasal görevine devam etmiş, ne var ki 8 Kasım'da 3. Ordu Komutanı R. Ülgenalp tarafından Erzincan'a çağrılmış ve oradan Malazgirt'teki birliğe sevk edilmiştir.

Bilindiği gibi Anayasa'nın 132. maddesine göre «... **Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiç bir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.**» Millî Savunma Bakanlığı Anayasa'nın bu emredici hükmüne aykırı davranmakla ANAYASA DIŞI BİR CEBİR hareketinde bulunmuş olmaktadır.

Şimdi Bakana soruyoruz:

ATAOL BEHRAMOĞLU
— Bir şairin çilesi —

Danıştay kararlarının uygulanmamasıyla doğan sorumluluğun devlet tarafından tazminat ödemekle ortadan kalkacağını

Yevtuçenko

var olan bir insanın düşünceleri de, *duyguları da tektir*, daha bir eşi yoktur. Kişinin iç hayatının, düşüncelerinin, duygularının hikâyesini vermeden, dış hayatını nasıl anlamlı kılabilirsiniz?

Şairin «ben» geleneğinin yıkılması üzerine söylediklerim, bütün Sovyet şiirine yöneltilmiş bir suçlama değil tabii.

Mayakovski «biz» derken de Mayakovski'dir.

Pasternak'ın «ben»i, Pasternak'ın «ben»idir.

En *sıkıya konuldukları günlerde* bile kendileri olmaktan geçmeyen Sovyet şairlerinin isimlerini şurada, sıralayabilirdim size ama neye yarar? Hiç birisi Batılı okuyucuya birşey *demez ki!*

Gerçek bir şairin eseri çağının hareketli, canlı, doğrulardan ses veren bir resmiyse eğer, onun kadar da, şairin yine öylesine canlı, öylesine geniş kapsamlı bir kendi-portresidir.

Niçin, bütün bunlardan sonra, oturdum ben de kendi hayat hikâyemi yazdım? Çünkü Batıda şiirlerim doğru dürüst bilinmeden bazı gazeteler beni okuyucuya, sözde Sovyet dünyasının kasvetiyle çelişen acayip bir *kişi gibi* gösterdiler.

Oysa ben hiç de öyle biri değilim.

Benim nefret ettiğim, karşı çıktığım şeylerden Sovyet yurtdaşlarının *çoğu da nefret eder. Sevdiklerim*, uğrunda döğüştüklerim, en azından benim kadar, sayısız Sovyet yurtdaşının değer verdiği şeylerdir.

Bazı insanların kendi özgün fikirleriyle toplumu daha bir zengin kıldıklarını, toplumun da bu fikirleri kendi savaşına silah ettiğini bilirim. Belki de onların yaratıcılığı yaratıcılıkların en yücesidir. Ama ben o kişilerden *değilim*.

Benim şiirimde dile getirdiğim yeni düşünce ve duyuşlar ben daha şiir yazmaya başlamadan önce Sovyet toplumunda yer etmişti ama henüz *şiire dökülmemişlerdi. Ben olmasam* bir başkası yapacaktı o işi.

İlkin şairin vazgeçilmez «ben»inden söz edip sonra şairi başkalarının sözcüsü saymakla acaba kendi kendimle *çelişmeye mi düşüyorum?* Sanmam. Bana öyle geliyor ki, çok kişiye ortak olanı birleştirip kaynaştıran, kişiliği kesinlikle belirlenmiş birey olabilir ancak.

Hem ben ben olayım, hem de başkalarının henüz dile getirilmemiş fikirlerini gün *yüzüne* çıkarayım... Varım ben buna. Bütün hayatım boyunca. Biliyorum çünkü, ben ben olmadım mı o fikirleri gün yüzüne çıkarma gücü de benim olmayacak.

İyi ama «ben» neyim?

NOT: Yevtuçenko, bu sorunun cevabını kitabın devamında vermektedir.

SOVYET ŞAİRİ YEVGENİ YEVTUÇENKO — *Batı dünyasının uydurmalarına cevap veriyor* —

mı sanıyorsunuz? Yasa dışı davranışlarınız sebebi ile halktan binbir güçlükle toplanan vergilerin bir vatandaşa verilmesi hakkını nereden alıyorsunuz?

Bay Bakan,

Devletin en yüksek kademelerinden birinde görev almış olmanız *Yüksek Mahkeme* kararlarına saygılı olmayı ve Danıştay kararlarına uymamanın anarşiye önayak olmak demek olduğunu bilmenizi gerekli kılar.

Bay Bakan,

Demokratik hukuk devletlerinde Danıştay kararları diğer mahkeme kararlarından farklı değildir. Bütün vatandaşlar (siz de vatandaş olduğunuza göre siz *de dahilsiniz) mahkeme* kararlarına boyun eğmek zorundadırlar. Sizin mahkeme kararlarına uymayışınız diğer vatandaşlara da örnek olursa *ne olacaktır?* Tutumunuz son derece cüretkâr ve cüretkâr olduğu kadar tehlikeli bir tutumdur.

Unutmayınız ki yüksek mahkeme kararlarına *uyulmaması* anayasanın çiğnenmesi demektir. Anayasanın çiğnenmesi ise anayasamızın başlangıç bölümünde açık seçik ortaya konulan DİRENME hakkını doğurur.

Bay Bakan,

Haksızlığa karşı direnmek bir insanlık görevidir. Mahkeme ka*rarı mutlaka yerine getirilmeli*dir. Yukarıda anılan mahkeme kararının uygulanması için ilgi*lilere emir vermenizi* Anayasa gereğince dilerim.

Olağanüstü TİP kongresi ve yeni sosyalist parti ihtimali!

OLAĞANÜSTÜ kongre yapılacağı da ilan edildikten sonra kamuoyunun dikkati yeniden Türkiye İşçi Partisi üzerine toplanmış bulunmaktadır. TİP'in üst kademelerindeki çekişmeler gazetelerin başlıca yorum ve fıkra konularından biri haline gelmiş ve her gazete kendi anlayışına göre TİP'in durumunu eleştirmeğe başlamıştır.

Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi, **«TİP'teki Son Gelişmeler»** başlığı altında yazdığı yazıda şöyle demektedir: **«TİP'te Aybar ve Aren grupları bugün yeni bir uzlaşmayı imkânsızlaştıracak biçimde birbirlerini suçlamaktadırlar. Aybar'ın yönetiminde partinin sosyalizmin özünden uzaklaştığını savunan Aren grupu için ilk hedef, kişi olarak artık yanyana bulunmalarına pek imkân kalmayan Aybar'ı Genel Başkanlıktan uzaklaştırarak TİP'in yönetimini elde etmektir**

Aybar ve ekibi, Arencilerin her an bir oyuna başvurarak partiden ayrılıp on kişiyle Meclis'te yeni bir parti adına grup kurmasından, bunun sonucunda da TİP'in seçim dışı bırakılmasından endişelenmektedirler. Arenciler ise, TİP seçime girme hakkını attıktan sonra kendilerine kapının gösterilebileceğinden kuşkulanmaktadırlar.

Birbirlerine karşı güvenlerini tamamen yitirmiş bu iki grubun çekişmeleri ile partinin çok tehlikeli yönlere sürüklendiğini düşünen parti içi ve dışı bazı sosyalistlerin, bir ortak çaba içinde birleşmeye başladıkları görülmektedir. Özellikle İstanbul'da başladığı anlaşılan bu hareketin amacı TİP'in yeni bir eylem programı ve yönetim biçimi ile kurtarılmasını sağlamaktır. Bunun için partiye Aybar-Aren çekişmesi yerine kollektif bir yönetimin hâkim kılınmasını istemektedirler. Bütün bu grupların çabaları artık toplanması kaçınılmaz hale gelen olağanüstü kongrede sonucu verecek ve düğümün nasıl çözüleceği o zaman anlaşılacaktır.»

Yeni İstanbul Gazetesi'nde Kurtul Altuğ da, **«TİP'te Yeni Gelişmeler»** başlığı altında şu değerlendirmeyi yapmıştır: **«Bilimsel sosyalizmin gereklerine uygun bir stratejinin savunmasını yapanların liderlerinden biri olan Sadun Aren ve arkadaşları, olağanüstü TİP Kongresi için gerekli imzaları toplamışlardır. Olağanüstü kongre, gerçek odur ki, TİP için nihai bir kapışma alanı olacak ve hesaplaşma bu alanda son bulacaktır. Tutunuz ki, Sadun Aren ve Çetin Altan, Aybar'ı devirdiler. Bu takdirde TİP'e hâkim olan fikir, elbette ki, çok kimsenin dikkatle izleyeceği bir siyasal örgütün etiketini vuracaktır.**

TİP içindeki gelişmeler, Türkiye'deki «sol» hareketlerin bir prototipidir. Kuvvet dengesinin hangi taraf lehine değişeceğini söylemek için vakit henüz erkendir. Ama Türkiye'nin gerçekleri d ında, A ar'ın savunduğu fikirlerin daha bir sempati ile karşılanacağı yada bir takım kuşkuları silip atacağını söylemek hiç de yanlış olmaz.

Halen TİP'in kaderine hâkim olan işçi kesiminin Aybar'ı tutması halinde herhalde Bilimsel Sosyalizmciler için başka yollar aramak gerekecektir. Olağanüstü kongre toplanacak. TİP'in ileri solcuları, kamuoyunda bir hava yaparak, hattâ büyük gürültüler kopararak TİP'ten ayrılacaklardır. TİP'in kaderine gene TİP'in işçi kesiminin desteklediği Aybar hâkim olacaktır. Bunu olağanüstü kongre toplayıcıları da elbette biliyorlar. Ama onlar için önemli olan, kendilerinin yönettikleri «sol» hareketin Türk kamuoyunda gerekli yankıyı yapmasıdır.

Bu gerçekler ortaya koymaktadır ki, TİP olağanüstü kongresinin sonunda ufukta yeni bir sosyalist örgüt arzı endam edecektir. Galiba en akıllıca yol da bu olacaktır. Zira bir parti içinde böyle uzlaşmaz grupların el ele bir seçime gitmeleri mümkün değildir.»

Ahmet Hamdi Başar'ın yayınladığı aylık Barış Dünyası Dergisi ise, TİP'teki gelişmeler karşısında şu soruları sıralamaktadır: **«Acaba Aybar, solcu arkadaşlarının dediğini yaptığı takdirde politikasında hiçbir başarı sağlayamayacağını, hattâ anayasa ve kanunlar karşısında partisinin kapatılabileceğini bildiği için mi Hürriyetçi Sosyalizm doktrinine bağlanmıştır, yoksa içten bir inanışla, olayları görerek gerçek yolu bulmuş mudur?**

Biz Aybar'ın ve partisinin ikinci yolda olmasını diliyoruz. Varsın Amerika ile, emperyalizmle mücadele etsin, komprador ve aracı edebiyatı yapsın; fakirliğimizi ve geriliğimizi onlardan bilsin; dış ticareti, bankacılığı, sigortacılığı, madenciliği ve büyük sanayii devletleştireceğiz, desin. Demokrasiye ve hürriyete inandıkça, ayaklandırmalarla huzursuzluk yaratmalarla rejimi işleyemez hale sokmaya çalışmadıkça ve mücadele fikir ve inanç sahasında kaldıkça bunların hiçbirinden korkmayız. Hattâ faydalıdır da. Fakat Aybar samimi değil de öyle gözüküyorsa?

Ama hayır; öyle olsaydı, beraber yola çıktıkları Sadun Aren'ler, Behice Boran'lar neye kendisinden ayrılırdı?»

Bir süreden beri Ankara'da yayınlanmağa başlayan Yeni Gün Gazetesi'nde yazdığı fıkrada Güner Samlı, önceki hafta Çetin Altan'ın Akşam'da yaptığı «partiyi seçime sokturmama» şantajına şu satırlarla cevap vermiştir: **«Partiler Kanunu da, seçim kuralları da çok iyi bilinmektedir. Değerlendirmesi ise çoktan yapılmıştır. İhanetçiler hiç zevklenmesinler, parti seçime girmeyecek diye. Teşkilât *kararlıdır, kuvvetlidir,* kendi kendisine sahip çıkmanın bilincine ulaşmıştır. İstediğinizi yapınız. Elinizden geleni ardınıza koymayınız. Tez elden güdümlü partiyi kurun. Batıdaki bir kaç şehirde bulunan sulanmış kişileri de alın yedeğinize. Böylelikle parti temizlenmiş, emekçilerin dâvalarına sahip çıkmalarına tahammülü olmayan sözüm ona teorisyen geçinen siyasi ahlâksızlardan, özenti içinde yaşayanlardan kurtulunmuş olunur. Nasıl olsa gittiniz, bari tiksinti yaratmadan gidebilseydiniz.»**

Ve bütün bu karşılıklı suçlamalar içerisinde sağ basın için için gülerek TİP'in durumunu seyretmekte, alay konusu yapmaktadır. İşte aşağıdaki fıkra da, Bâbıâlide Sabah Gazetesinde yayınlanmıştır:

İLAN

«Zibidiler,

Rate kafalılar,

Amerikan ajanları,

Halka sosyalistlik öğretisi veren budalalar

Sosyalizm dına konuşmanın marifet old unu zanneden ahmaklar.

Bir fikrin değil, fakat menfaatlerinin uşağı olanlar...

Yani tüm ilericiler ve de devrimciler.

28-29 Aralık tarihlerinde mutlaka Ankara'da bulunun. Zira TİP'in olağanüstü büyük kongresi yapılacak.

(NOT: İşbu tâbirler, TİP İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın makalelerinden derlenmiştir.)»

İlim dediğin satılık olmalı!

Bu iş tek başına Özel Yüksek Okul düşmanlığı değildir. Bu iş topyekûn özel sektör düşmanlığıdır. Ellerinden gelse sokaklara dökülüp Vehbi Koç'un fabrikalarını, OPON'un, GRİPİN'in tezgâhlarını, PERSİL, TURSİL laboratuvarlarını devletleştirmek için «Ticarete paydos» diye bağıracaklar, anarşi doğuracaklar, boykotlar, işgaller yapacaklardır.

Gençlerimizin bu haline hüngür hüngür ağlamak lâzım. Kim demiş ilim satılmaz diye? Satılmayan metâ, ilim değil, herzedir. Bol bol bedava dağıtılıyor. Ama ilim doğdu doğalı satılıyor. Devlet eliyle satılan ilim en pahalısıdır. Mesele paralı parasız ilim değil, öğrenciyi sokağa dökmektir.

ABDURRAHMAN ŞEREF LAÇ

(B. Sabah — 7.12.1968)

haftanın karikatürü

TEŞEKKÜR

Kıymetli Aile Büyüğümüz, melek haslet

NEBİLE KARACAGİL

... dolayısıyle, dini vecibelerini hulûsu kalp ile ifa eden dini görevlilerimize, rahatsızlığı sırasında gerekli tedavi ve ihtimamı esirgemiyen Prof. Dr. Şefik Kavahan'a, Dr. Bekir Sami Orhun'a, müdavi Dr. I. Suphi Akşit'e, eşsiz insanlar Dr. Masum Çol ve Dr. Aziz Çol'e, İstanbul Hastanesi sağlık personeline, Belçika'dan yurda avdetim için şahsıma askeri uçak tahsis etmek âlicenap'lığını gösteren Avrupa Müttefik Kuvvetleri Yüksek Komutanı General Lyman L. Lemnitzer'e, Brüksel-İstanbul arasında haberleşme imkânlarımızı enseri araçlarla sağlayan Mihmandar Yarbay P. Freeman jr.'a, ve Konsolos Mr. Alexander L. Rattray'a, iyi günlerimizde olduğu gibi acı günlerimizde de bizi yalnız bırakmayan aziz işçi ve sendikacı kardeşlerimize, Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliği ve Türkiye Liman, Dok ve Gemi Sanayii İşçileri Sendikası personeline, bizzat cenazeye iştirak eden, çelenk gönderen, mektup, telgraf ve telefonla taziyede bulunan ve bu derin acımızı paylaşan bütün dostlarımıza, Milliyet, Türk-İş Gücü, İşçi Postası gazeteleri ve Türkiye Dergisi sahip ve mensuplarına en derin teşekkürlerimizi sunarız.

AİLESİ ADINA
NEJAT KARACAGİL
(Türk-İş I. Bölge Temsilcisi)

Amerika'ya hizmetin ücreti!
(Her Gün — 11.12.1968)

Sizin ne haddinize ki...

Bugün Gazetesi'nin hizmetlerini aksatmak; şahsi emel, benlik, menfaat ve nüfuzları için bu müesseseyi yıkmak isteyen ve bu uğurda görülmemiş bir gıybet ve iftira kampanyası açan kimselere derim ki:

Ben zaif ve naçiz bir abdim. 2 senedenberi şu gazeteyi kendi gayretimle ve imkânlarımla çıkarabildiğimi sanıyorsanız, aldanıyorsunuz. Bu iş, binlerce hamd ü senâlar olsun ki, Allahu Teâlâ'nın inayet, lütuf ve keremiyle yürüyor... Sizin ne haddinize ki, inâyeti durdurabilesiniz... Allahın kısmetini siz mi önleyeceksiniz?

M. ŞEVKET EYGİ

(Bugün — 12.12.1968)

Işte bu işin bam teli !

Aferin, sadık hezâr, âferin ey benim sevimli dostum Nusret Yeşilçay!

Mâdem ki sen *Cenab-ı Hakkın* aramızda çâresiz kalmış olan Fransız kıza inâyet eyledin, hemen dilerim Cenâb-ı Hakkın inâyeti ve sahâbeti de her zaman sen Yeşilçay kuluna müyesser ola!

Dostumuz Yeşilçay efendi, Paris'li lise kızı güzel Kristin'in imdadına koşmakla bu ananevi anlayışa iktidâ etmişlerdir.

Bu işin bam teli buradadır!

Bütün ham ervahlar hizaya geliniz, önünüzden bir imam geçiyor.

NİZAMETTİN NAZİF

(Y. İstanbul — 12.12.1968)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür : ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter : İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Basmusahip Sok. Tan Apt. 10/12 · İSTANBUL ● Tel. 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci · İSTANBUL. Ankara Temsilciliği: Tel. 13 40 20 ● Dizgi: SON SAAT. Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul. Tel: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı : FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL. Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira. Altı Aylık 22 Lira. Üç Aylık 11 Lira. ● İlan: Santimi 25 Lira; yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilir.